

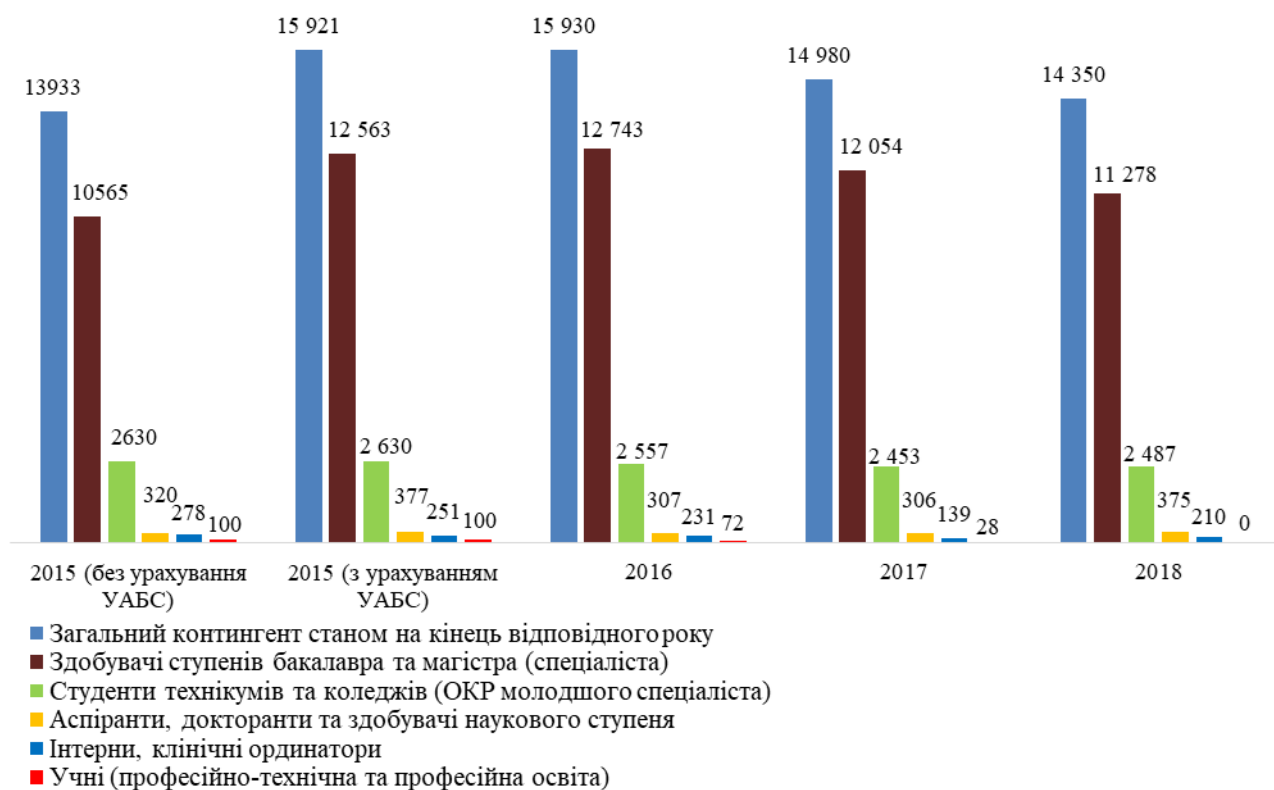
Сумський державний університет

ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТУ

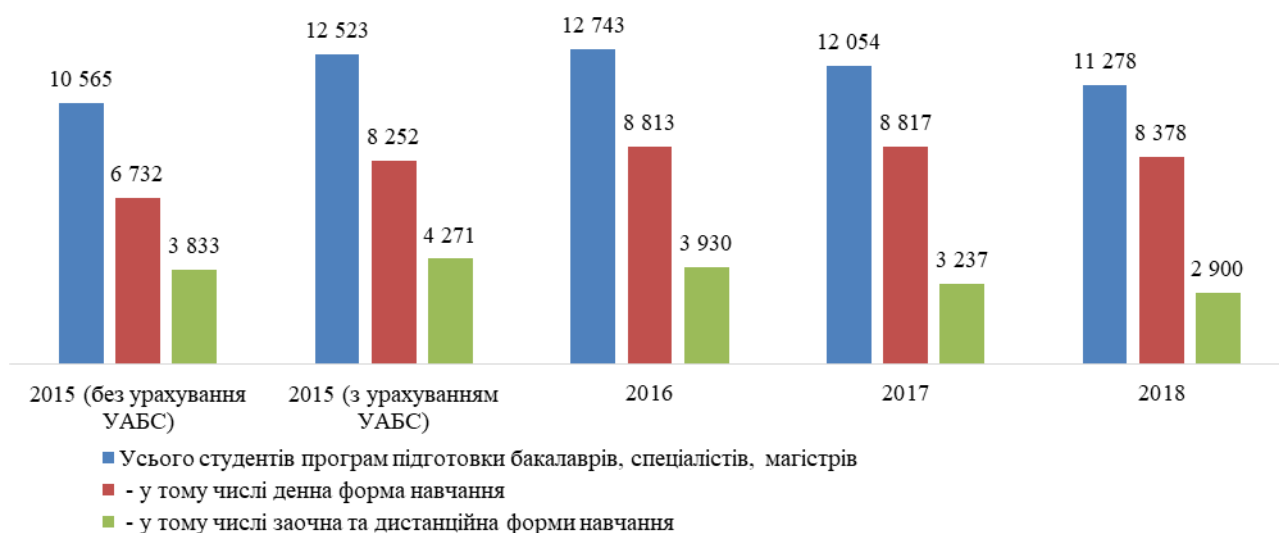
(за матеріалами організаційно-методичного управління
про підсумки роботи у 2018 році)

Суми – 2019

РОЗДІЛ 1 ФОРМУВАННЯ КОНТИНГЕНТУ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УНІВЕРСИТЕТІ

Рисунок 1.1 – Динаміка контингенту осіб, що навчаються у СумДУ

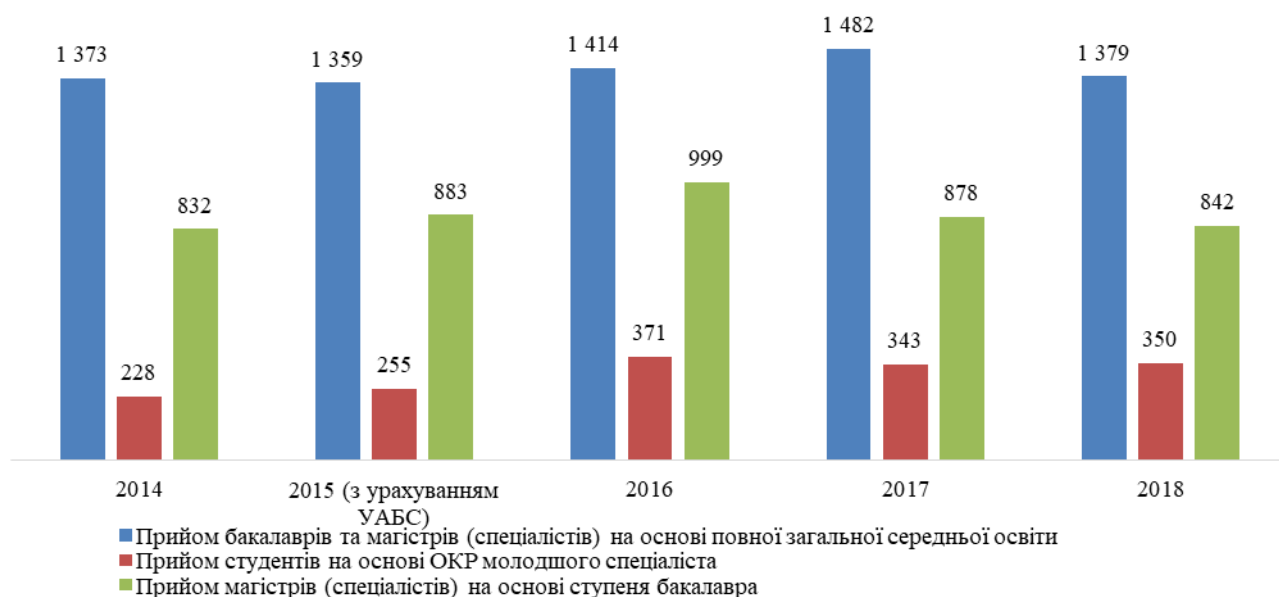

Рисунок 1.2 – Динаміка контингенту студентів ступеня (рівня) бакалавра, спеціаліста, магістра за формами навчання

Зменшення загального контингенту здобувачів вищої освіти СумДУ у 2018 році головним чином відбулося за рахунок зниження кількості студентів, які здобувають вищу освіту за ступенями бакалавра та магістра, а також за рівнем спеціаліста (протягом звітного року продовжилося зменшення контингенту студентів, які навчаються без відриву від

виробництва, також у порівнянні з попереднім роком знизився контингент денної форми навчання).

Деталізована динаміка прийому студентів за ступенями бакалавра та магістра (за рівнем спеціаліста) за формами навчання наведена на рисунках 1.3 та 1.5.

Рисунок 1.3 – Динаміка прийому студентів за ступенем (рівнем) бакалавра та магістра (спеціаліста) на денну форму навчання

Загальний прийом студентів на денну форму навчання у 2018 році (2 571 особа) дещо знизився (на 4,2%) у порівнянні з відповідним показником 2017 року (2 680 осіб). У той же час, досить суттєво змінилась структура прийому на навчання.

На прийом магістрів медичного спрямування на основі повної загальної середньої освіти суттєво вплинуло обмеження мінімального порогу ЗНО на вступ (у 2018 році прийом за рахунок коштів державного бюджету зменшився на 7,3%, а прийом громадян України за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб знизився з 86 осіб у попередньому році до 3 осіб у звітному році). Відповідне зменшення прийому на лікарські спеціальності громадян України було скомпенсоване зростанням прийому іноземних громадян, внаслідок чого загальний прийом магістрів основі повної загальної середньої освіти зріс на 2,1%.

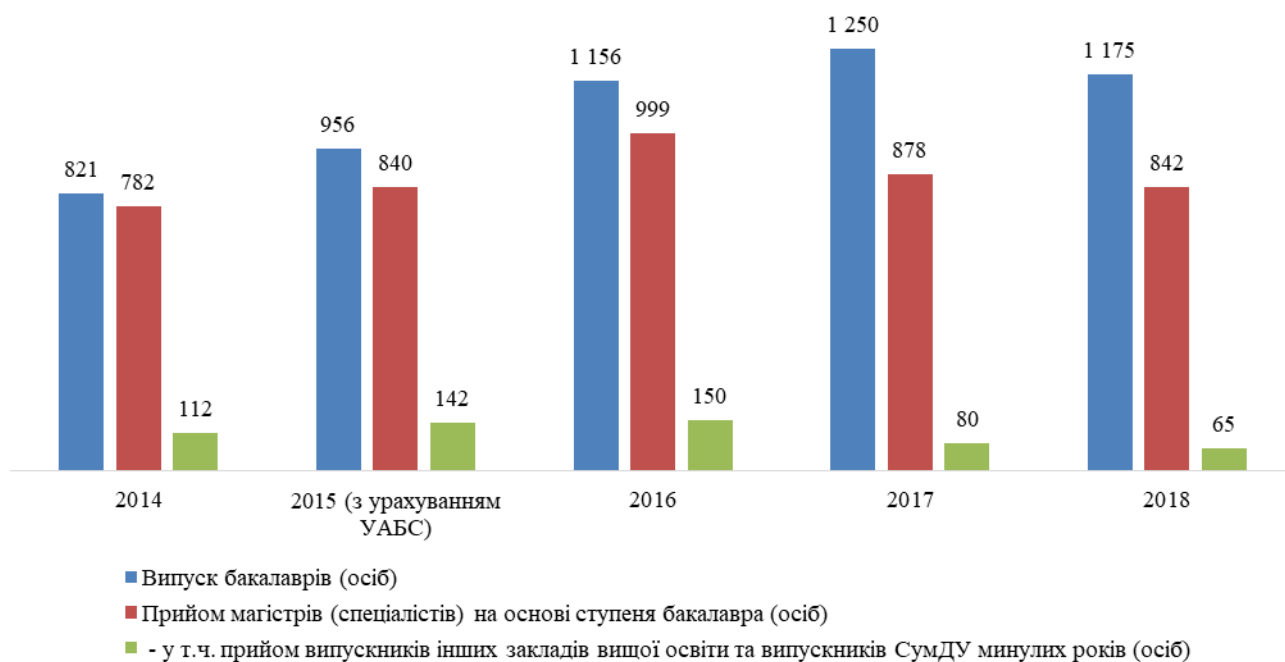
У той же час, при зростанні обсягів держзамовлення на прийом бакалаврів на основі повної загальної середньої освіти у 2018 році на 11,7% у порівнянні з 2017 роком (за результатами широкого конкурсу та з урахуванням додаткових місць для осіб пільгових категорій), на 35,4% знизився прийом цієї категорії абітурієнтів на умовах оплати вартості навчання. У результаті цього загальний прийом бакалаврів на основі повної загальної середньої освіти знизився на 12,5% у порівнянні з 2017 роком.

З урахуванням наведених вище факторів загальний прийом на основі повної загальної середньої освіти у 2018 році знизився на 6,9% у порівнянні аналогічним показником 2017 року. При цьому прийом за рахунок коштів державного бюджету зріс на 7,8%, а за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб – знизився на 16,0%.

Кількість студентів, прийнятих на основі диплому молодшого спеціаліста практично не змінилася у порівнянні з 2017 роком. Але при цьому досить суттєво змінилася структура джерел фінансування такої підготовки – за рахунок коштів державного бюджету у 2018 прийнято 216 осіб (у попередньому році – 239 осіб на місця державного замовлення 2017 року та 38 осіб на вакантні місця старших курсів), а за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб у 2018 році прийом зріс удвічі у порівнянні з 2017 роком – з 66 до 134 осіб.

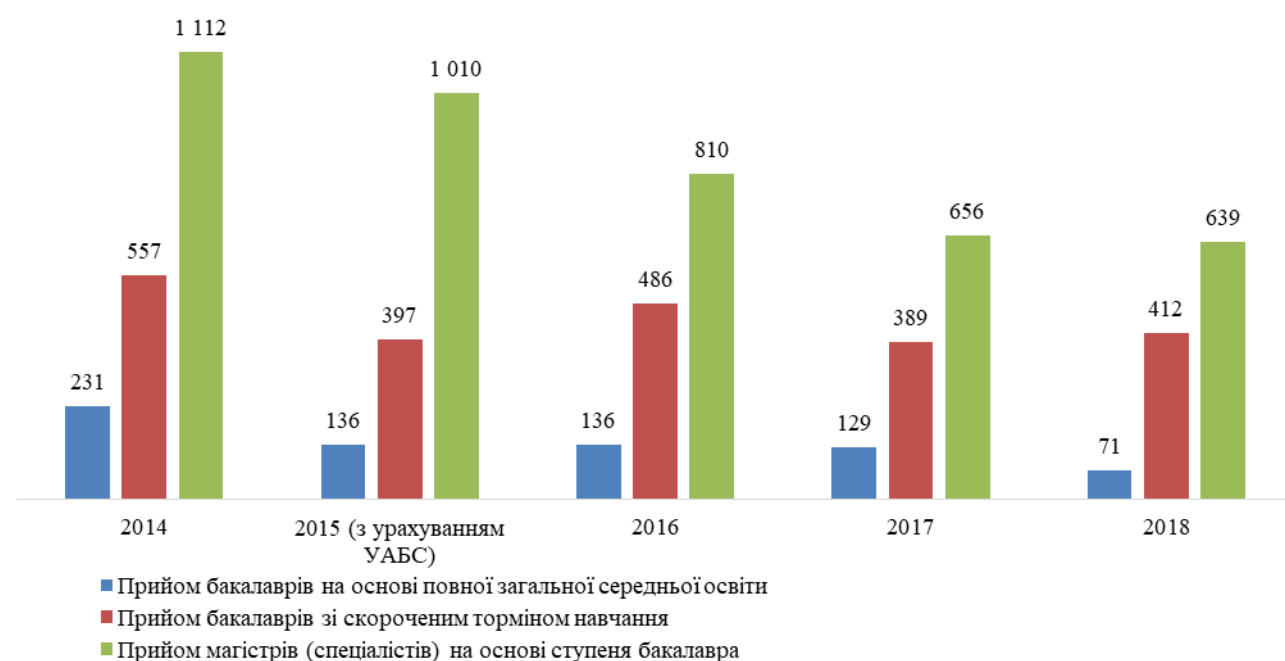
Прийом магістрів на денну форму навчання знизився на 4,1% при зниженні контингенту випускників бакалаврату на 6,0%. Узагальнена динаміка прийому випускників

бакалаврату денної форми навчання за освітнім рівнем магістра (спеціаліста) наведена на рисунку 1.4).

Рисунок 1.4 – Показники прийому випускників бакалаврату денної форми навчання на відповідні програми магістратури та спеціалітету

Динаміка прийому бакалаврів та магістрів (спеціалістів) на заочну форму навчання наведена на рисунку 1.5.

Рисунок 1.5 – Динаміка прийому студентів ступеня (рівня) бакалавра, спеціаліста, магістра за заочною (дистанційною) формою навчання.

У звітному році досить суттєво знизився прийом студентів на основі повної загальної середньої освіти – зі 129 до 71 особи. При цьому, у 2018 році за рахунок коштів державного бюджету було прийнято 42,2% від загальної чисельності зарахованих (у 2017 році – 37,2%).

У той же час у 2018 році дещо зросли показники прийому на освітні програми зі скороченим терміном навчання (на 5,9% у порівнянні з 2017 роком). При цьому останніми роками прослідковується чітка тенденція до зниження обсягів державного замовлення на

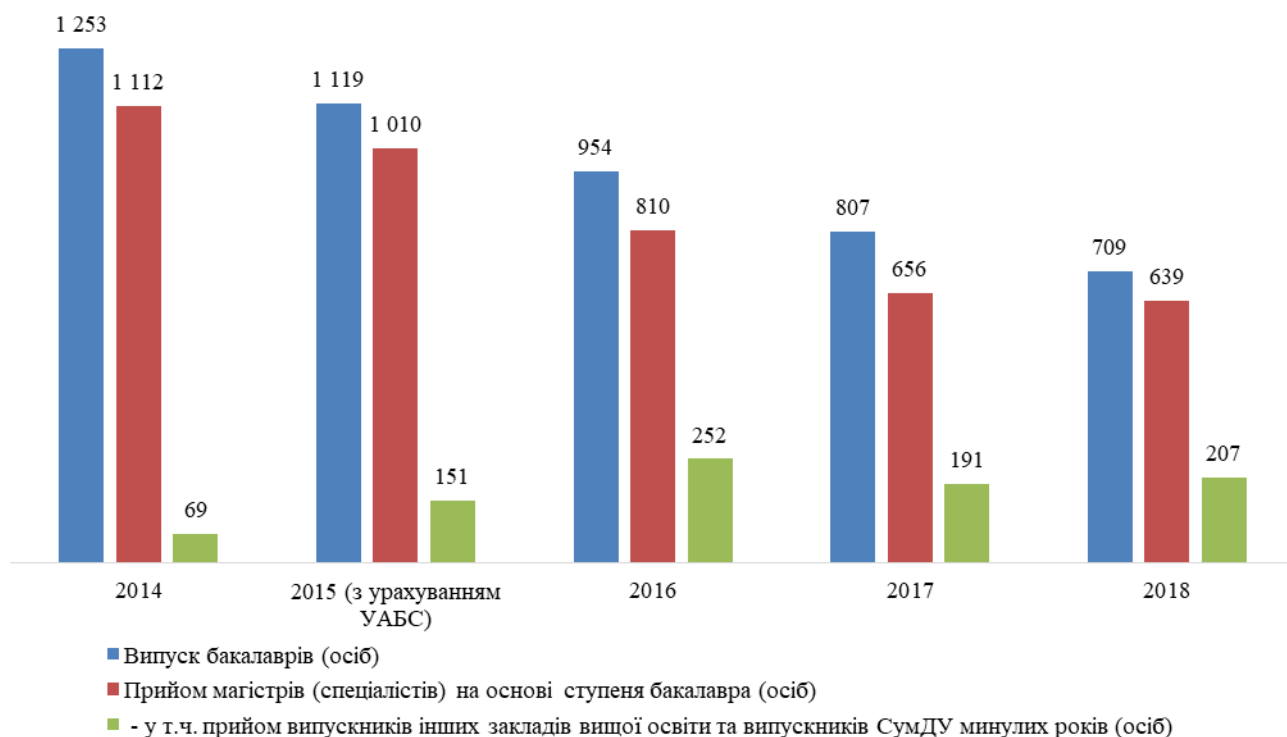
прийом бакалаврів на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста за заочною формою навчання (у 2017 році – 16 осіб, у 2018 році – 3 особи).

У звітному році вже втретє здійснювався прийом студентів на програми паралельної освіти (відповідні показники прийому враховані у загальних показниках прийому бакалаврів зі скороченим терміном навчання). Динаміка прийому на програми паралельної освіти у розрізі спеціальностей наведена у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Структура прийому студентів на програми паралельної освіти

Спеціальність	Прийом на програми паралельної освіти		
	2016 рік	2017 рік	2018 рік
035 Філологія	15	14	7
051 Економіка	2	1	16
061 Журналістика	–	–	1
071 Облік і оподаткування	2	–	–
072 Фінанси, банківська справа та страхування	4	2	1
081 Право	39	26	20
122 Комп'ютерні науки	1	–	3
Усього	63	43	48

Динаміка показників прийому на програми магістратури (спеціалітету) за заочною та дистанційною формами навчання наведена на рис. 1.6.

Рисунок 1.6 – Показники прийому випускників бакалаврату на навчання без відриву від виробництва за програмами магістратури та спеціалітету

Компенсуючим фактором по відношенню до втрат контингенту випускників бакалаврату при прийомі до магістратури без відриву від виробництва, як і на денній формі навчання, є прийом на навчання випускників інших ЗВО та випускників СумДУ минулих років: у звітному році – 32,4% прийому, у 2017 році – 29,1% , у 2016 році – 31,1%.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З ЛІЦЕНЗУВАННЯ, АКРЕДИТАЦІЇ ТА ВІДКРИТТЯ НОВИХ НАПРЯМІВ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ

2.1. Основні результати ліцензування, акредитації та відкриття нових напрямів освітньої діяльності університету

У 2018 році започатковано **2 нові спеціальності – 102 Хімія та 032 Історія та археологія** на бакалаврському рівні вищої освіти (у 2017 році були започатковані 3 нові спеціальності). Започаткувань нових рівнів вищої освіти за існуючими спеціальностями підготовки бакалаврів та магістрів у звітному році не проводилось (у попередньому році були започатковані нові рівні за 2 спеціальностями).

Протягом звітного року **започаткована підготовка докторів філософії за спеціальністю 221 Стоматологія** (у 2017 році було ліцензовано 3 спеціальності аспірантури).

Ліцензування короткотермінових форм освітньої діяльності протягом 2018 року, як і у 2015-2017 роках, не проводилось у зв'язку з запровадженням безстрокових ліцензій. При цьому слід наголосити на тому, що питання запровадження підвищення кваліфікації за новими видами освітньої діяльності було врегульоване лише у новій редакції Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, прийнятій у 2018 році.

Потреби у збільшенні ліцензованих обсягів у 2018 році не було (у попередньому році були збільшені ліцензовані обсяги прийому за 4 спеціальностями).

Проведено чергову або первинну акредитацію 27 освітніх програм, спеціальностей та напрямів підготовки (протягом 2017 року здійснено 23 процедури акредитації). *Крім того, на розгляді МОН України знаходяться 5 справ з акредитації освітньо-професійних програм магістратури.*

Освітня програма факультету ТеСЕТ «Обладнання хімічних виробництв і підприємств будівельних матеріалів» у 2018 році була включена до Європейської інженерної освітньої бази федерації національних інженерних асоціацій FEANI, головний офіс якої розташований у Брюсселі (Бельгія).

У звітному році атестація професійної підготовки, професійно-технічного навчання та підвищення кваліфікації не проводилась (у 2017 році здійснено 3 процедури атестації).

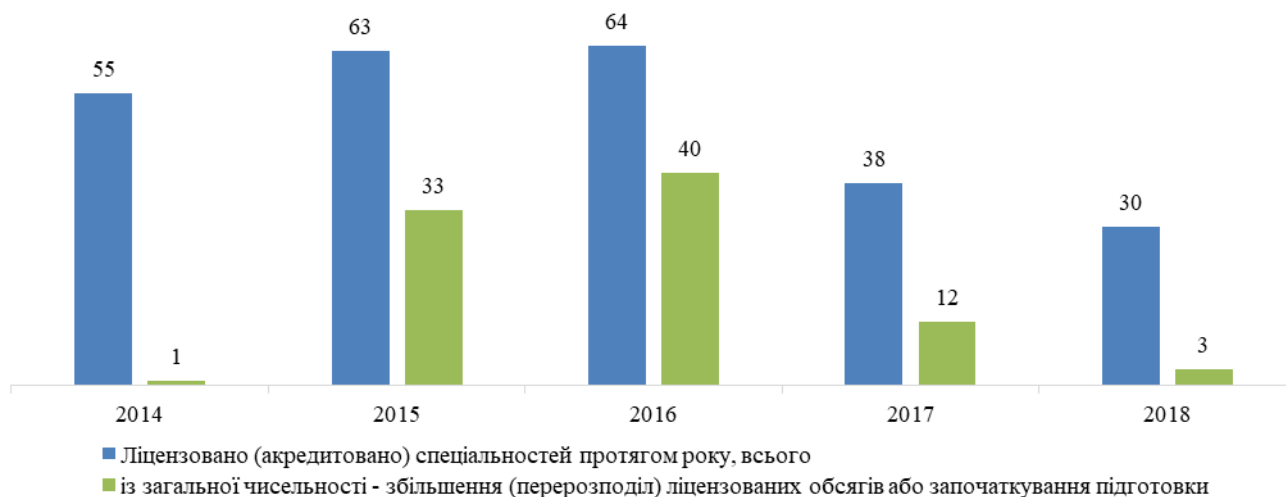
Протягом 2018 року завершено заходи зі звуження освітньої діяльності за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста (за усіма спеціальностями, окрім лікарської підготовки), за якими було здійснено випуск усіх здобувачів вищої освіти). Також у звітному році, за заявою університету, були анульовані ліцензії на підготовку магістрів за спеціальностями Переліку 2010 року (на сьогодні відповідна підготовка магістрів за усіма освітніми програмами здійснюється за спеціальностями Переліку 2015 року).

Узагальнена динаміка ліцензування та акредитації (атестації) освітньої діяльності у сфері вищої освіти наведена на рисунку 2.1.

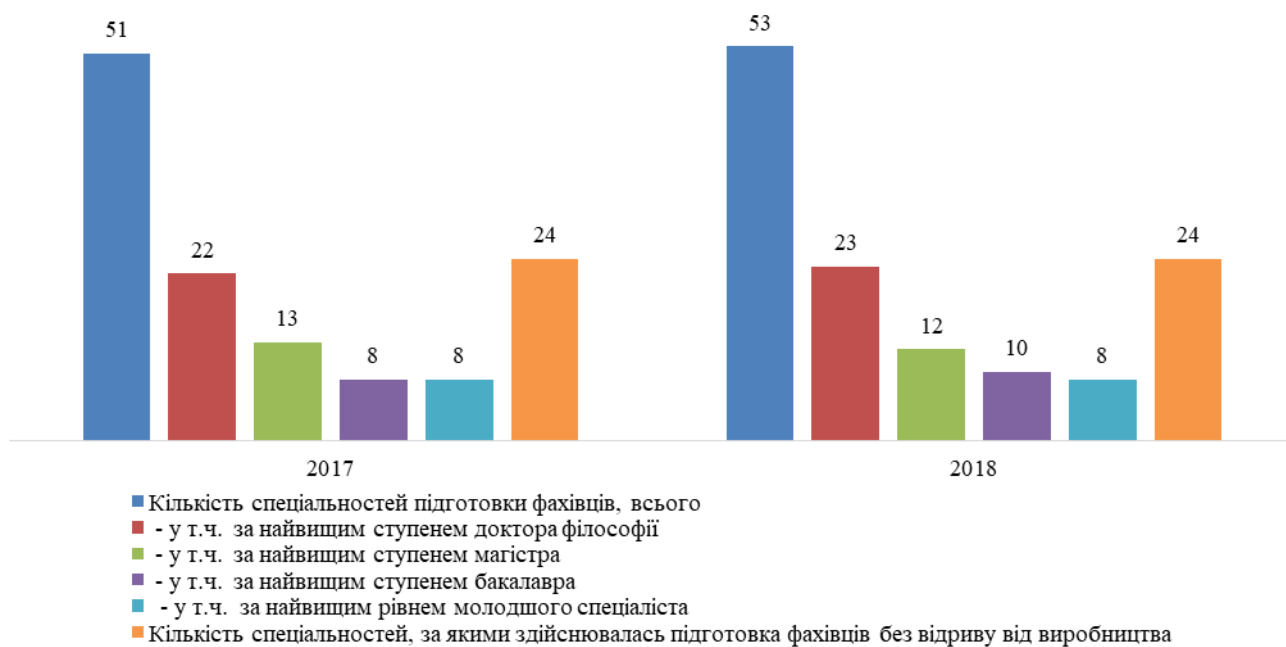
На сьогодні, у комплексі СумДУ ліцензована освітня діяльність за 52 спеціальностями (у 2017 році – 51 спеціальність). Повний перелік спеціальностей університету з розподілом між структурними підрозділами та рівнями вищої освіти наведений у додатку А. Узагальнена структура освітньої діяльності комплексу СумДУ наведена на рисунку 3.2.

Представлена вище інформація свідчить, що загальна кількість ліцензованих спеціальностей СумДУ протягом звітного року зросла з 51 до 53 (у 2018 році започаткована освітня діяльність за спеціальностями 102 Хімія та 032 Історія та археологія). Відповідно до цього, на 2 одиниці зросла кількість спеціальностей, ліцензованих за найвищим ступенем бакалавра.

На одну одиницю зросла кількість спеціальностей, ліцензованих за найвищим ступенем доктора філософії з відповідним зменшенням кількості спеціальностей, ліцензованих за найвищим ступенем магістра (ліцензована підготовка у аспірантурі за спеціальністю 221 Стоматологія, яка до 2018 року була ліцензована на магістерському рівні).

Рисунок 2.1 – Динаміка ліцензування та акредитації (атестації) освітньої діяльності у комплексі СумДУ

Рисунок 2.2 – Кількість ліцензованих спеціальностей університету

Спеціальності з найвищим рівнем спеціаліста з 2016 року в університеті відсутні. За усіма відповідними спеціальностями на сьогодні започаткована магістерська підготовка (окрім освітньої діяльності Конотопського та Шосткинського інститутів).

За найвищим рівнем молодшого спеціаліста ліцензовано 8 спеціальностей (на рівні минулого року).

Загальна кількість спеціальностей, за якими провадиться підготовка за заочною та дистанційними технологіями організації освітнього процесу протягом року залишилась незмінною.

Загальна кількість спеціальностей на рівнях освіти станом на кінець 2018 року наступна – за ступенем доктора філософії ліцензовано 23 спеціальності (у 2017 році – 22, у 2016 році – 19), у магістратурі ліцензована підготовка за 31 спеціальністю (у 2017 році – 31, у 2016 році – 29); підготовка бакалаврів ліцензована за 36 спеціальностями (у 2017 році – 34, у 2016 році – 31); за рівнем молодшого спеціаліста ліцензовано 22 спеціальності (змін за останні роки не було).

У 2018 році вперше здійснено прийом на навчання:

- бакалаврів за спеціалізацією 014 Середня освіта. Фізика;
- до аспірантури у звітному році здійснено перший набір здобувачів вищої освіти за 2 спеціальностями, ліцензованими у попередньому році – 071 Облік і оподаткування та 228 Педіатрія, а також за 1 спеціальністю, започаткованою у 2018 році – 221 Стоматологія.

На сьогодні освітня діяльність фактично провадиться за 51 спеціальністю:

- за 22 спеціальностями рівня молодшого спеціаліста (усі ліцензовані спеціальності);
- за 34 бакалаврськими спеціальностями (усі, окрім спеціальностей 102 Хімія та 032 Історія та археологія, які були започаткована наприкінці 2018 року);
- за 30 спеціальностями магістратури (усі, окрім спеціальності 183 Технології захисту навколишнього середовища, за якою ще не оголошувався прийом);
- за 23 спеціальностями ступеня доктора філософії (усі спеціальності аспірантури).

РОЗДІЛ 3

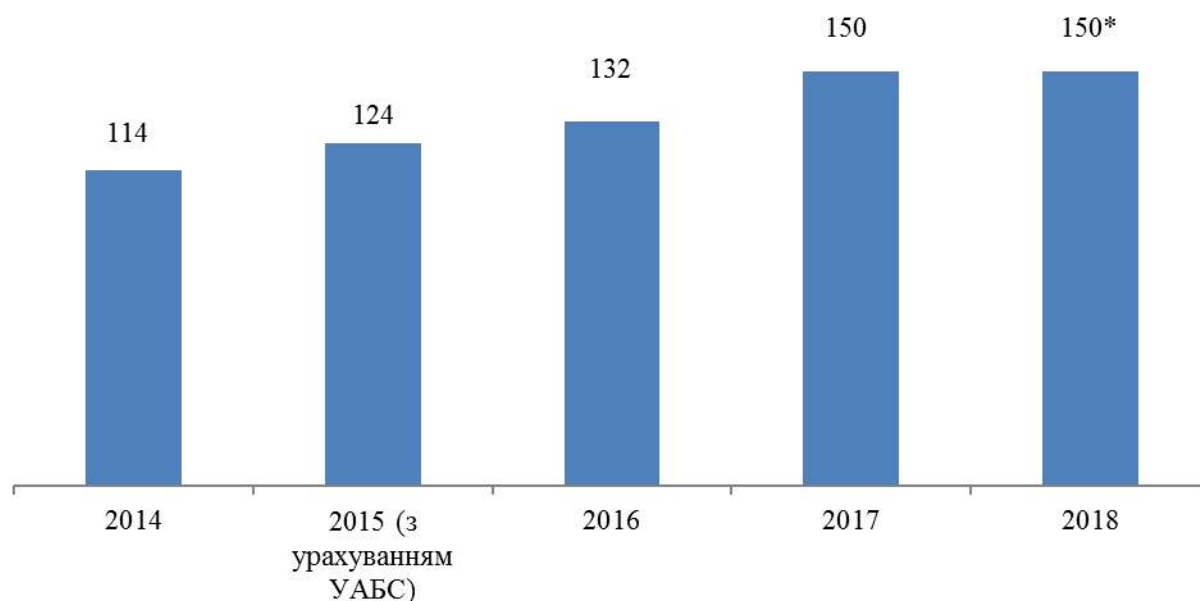
ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ В УНІВЕРСИТЕТІ

3.1. Показники міжнародної академічної мобільності студентів

3.1.1. Загальні показники міжнародної академічної мобільності студентів СумДУ

Академічна мобільність є важливою складовою процесу інтеграції університету у міжнародний освітній простір, оскільки сприяє набуттю студентами навичок та компетенцій, що відповідають потребам глобальної економіки.

Загальна динаміка кількості студентів-учасників програм міжнародної академічної мобільності протягом 2014-2018 рр. представлена на рисунку 3.1.

Рисунок 3.1 – Кількість студентів-учасників програм міжнародної академічної мобільності за роками, осіб

Примітка: * – відповідно до укладених та виконаних в повному обсязі договорів значення показника становить 143 особи

У звітному році реалізовувались наступні програми міжнародної академічної мобільності (рис. 3.2):

- довгострокового навчання (включений семестр, паралельне навчання, подвійні дипломи);
- короткострокового навчання (навчання у закордонних університетах терміном до одного семестру тощо);
- стажування (мовне стажування, наукове стажування, інші програми стажування).

Вдвічі збільшилася, порівняно з попереднім роком, кількість студентів, які брали участь у грантових програмах Erasmus+ (24 студенти), зокрема таких як «Erasmus+ Exchange», «Key Action 1», мовних стажуваннях та інших. Найбільш активними в програмах Erasmus+ у 2018 році були студенти факультету ЕлІТ (11 учасників); від ННІ ФЕМ в програмах Erasmus+ взяли участь 6 студентів, від ТеСЕТ – 4, від ННІ БТ «УАБС» – 1 та від ННІ права – 1 студент.

Аналіз статистичних даних за 2015-2018 рр. свідчить, що загальна кількість здобувачів вищої освіти ступенів «бакалавр» та «магістр», які беруть участь у програмах академічної мобільності, залишається на невисокому рівні.

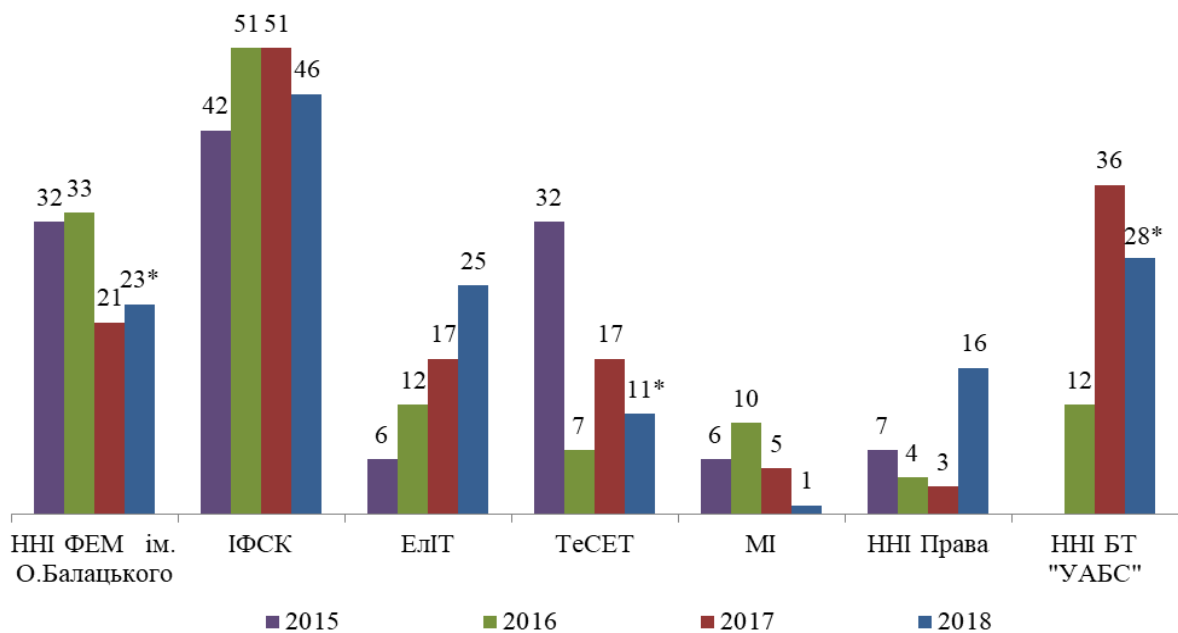

Рисунок 3.2 – Кількість студентів-учасників міжнародної академічної мобільності за програмами у 2016-2018 рр., осіб за програмами*

Примітка: * – деякі студенти брали участь в декількох програмах

** – відповідно до укладених та виконаних в повному обсязі договорів значення показника становить 30

Позитивним є той факт, що у 2018 році більше факультетів та інститутів продемонстрували зростання кількості учасників програм міжнародної мобільності порівняно з попереднім періодом (рис. 3.3).

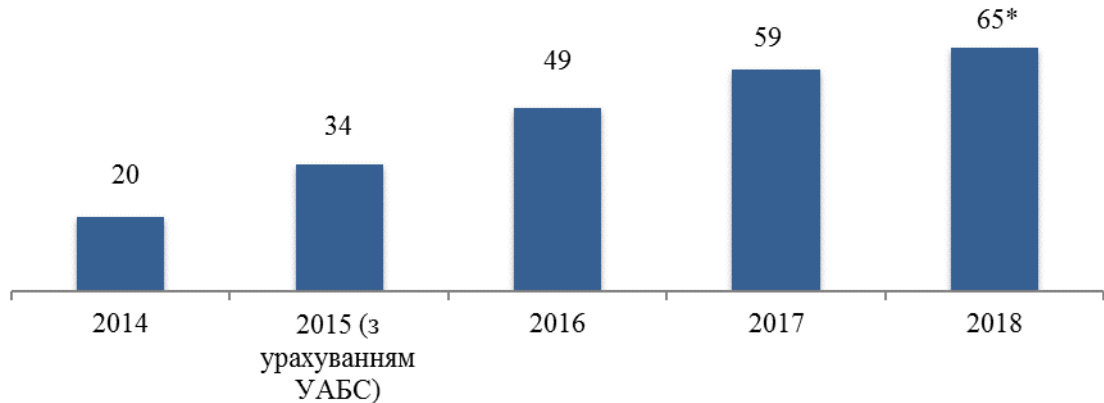
Рисунок 3.3 – Кількість студентів, які брали участь у програмах міжнародної академічної мобільності, в розрізі інститутів (факультетів) за роками, осіб

Примітка: * – відповідно до укладених та виконаних в повному обсязі договорів значення показника для ННІ ФЕМ становить 18; ТеСЕТ – 10; ННІ БТ «УАБС» – 27 осіб

При цьому на факультеті ЕлІТ реалізуються переважно програми довгострокового навчання (85 % студентів-учасників програм академічної мобільності 2018 року відповідно); на ІФСК найбільше представлені програми мовного стажування та прирівняні до них (93%); в ННІ ФЕМ суттєво переважають довгострокові програми паралельного навчання та ініціативна мобільність (69% студентів-учасників програм академічної мобільності); в ННІ БТ «УАБС» за кількістю студентів-учасників суттєво переважає мобільність у формі стажування та короткострокових програм академічної мобільності, а за кількістю реалізованих програм мобільності – довгострокове навчання. В ННІ Права найбільше були представлені короткострокові програми міжнародної академічної мобільності (40%) та тимчасове працевлаштування за кордоном (53%).

3.1.2. Показники міжнародної академічної мобільності студентів СумДУ за програмами довгострокового навчання

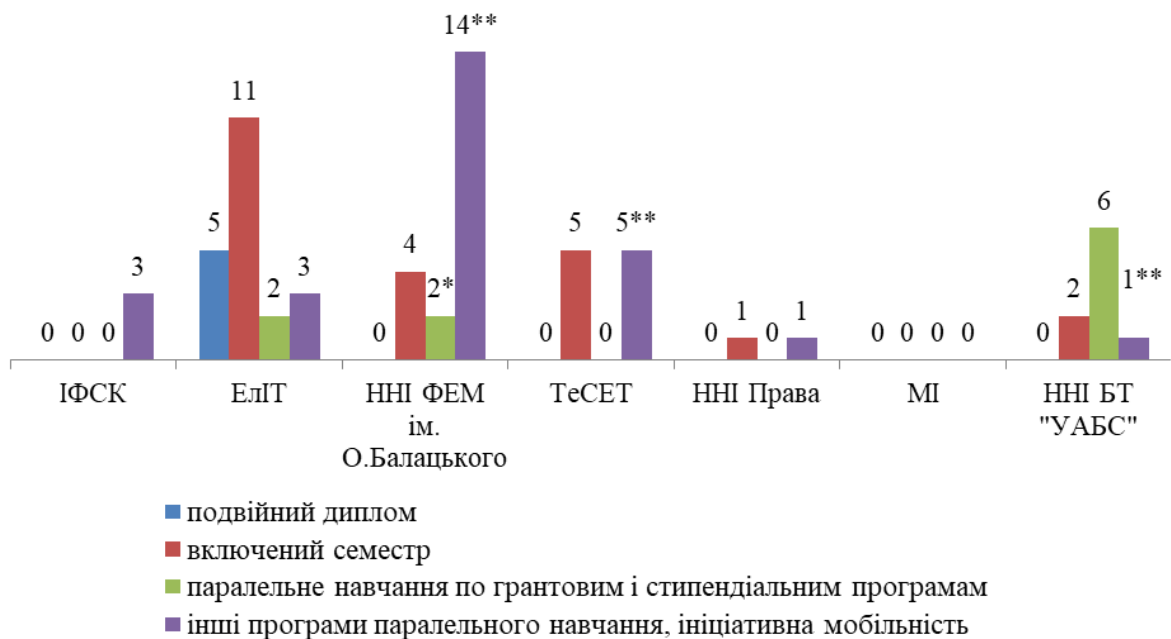
Результати проведеного аналізу на основі даних рисунку 3.4 дають підстави стверджувати про активізацію діяльності університету щодо участі студентів у міжнародних довгострокових програмах навчання (65 студентів-учасників у 2018 році) – приріст кількості учасників яких у порівнянні з 2017 роком склав 10,17 % (проти 59 студентів у 2017 р.).

Рисунок 3.4 – Кількість студентів, які брали участь у міжнародних довгострокових програмах навчання за роками, осіб

Примітка: * – відповідно до укладених та виконаних в повному обсязі договорів значення показника становить 59 осіб

У 2018 році студенти всіх інститутів та факультетів, крім Медичного інституту, брали участь у міжнародних довгострокових програмах академічної мобільності (рис. 3.5).

Рисунок 3.5 – Кількість студентів, які брали участь у міжнародних довгострокових програмах навчання у 2018 році, в розрізі інститутів (факультетів) за програмами, осіб

Примітка: * – відповідно до укладених та виконаних в повному обсязі договорів значення показника «паралельне навчання по грантовим і стипендіальним програмам» для ННІ ФЕМ становить 1 особа

** – відповідно до укладених та виконаних в повному обсязі договорів значення показника «інші програми паралельного навчання, ініціативна мобільність» становить: для ННІ ФЕМ – 10 осіб; ТеСЕТ – 4 особи; ННІ БТ «УАБС» – 0 осіб

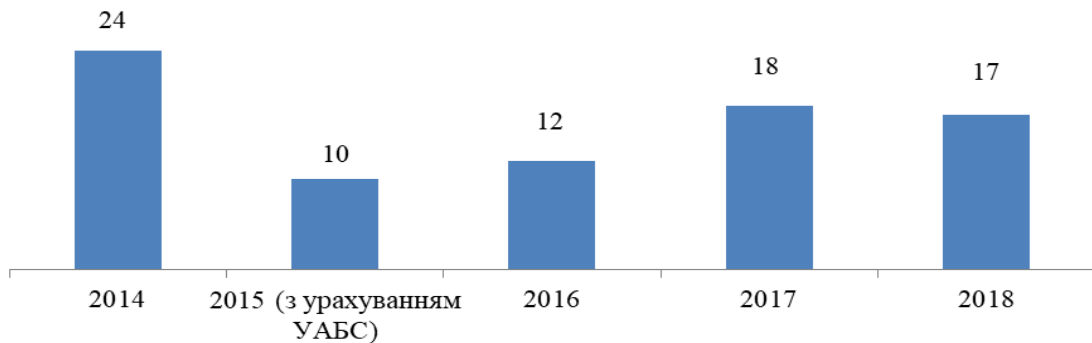
Активність студентів у різних видах довгострокових програм академічної мобільності в розрізі інститутів та факультетів суттєво відрізняється. У 2018 році за програмою «подвійний диплом» навчалися 5 студентів факультету ЕЛІТ.

Студенти всіх інститутів та факультетів у 2018 році, окрім Медичного інституту, брали участь у програмах паралельного навчання та ініціативній мобільності. Учасниками

програми «включений семестр» стали студенти всіх факультетів та інститутів, крім Медичного інституту та ІФСК, а саме – програм, що реалізуються на базі університетів м. Фоджіа (ННІ ФЕМ, ННІ БТ «УАБС», ННІ права), м. Кобленц-Ландау (ЕлІТ, ТеСЕТ), університету Альмерія (ННІ ФЕМ), Жилінського університету (ЕлІТ), Технічного університету м. Клуз-Напока (ТеСЕТ), університету Коменьського у Братиславі (ННІ БТ «УАБС»), Технічного університету м. Кошице (ТеСЕТ). На факультеті ІФСК, в інституті ННІ ФЕМ серед довгострокових програм суттєво переважають програми паралельного навчання.

3.1.3. Показники міжнародної академічної мобільності студентів СумДУ за програмами короткострокового навчання

Починаючи з 2015 року, спостерігається тенденція до зростання кількості учасників короткострокових програм навчання в цілому, однак у 2018 році спостерігається незначне зменшення зазначеного показника (рис. 3.6).

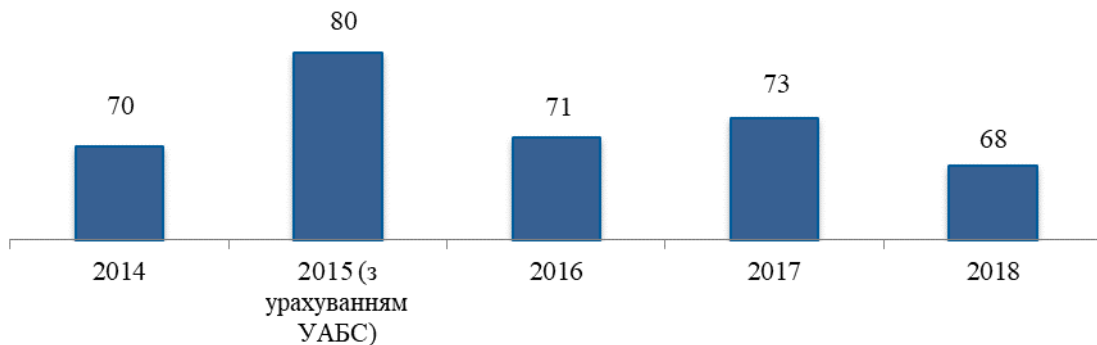
Рисунок 3.6 – Кількість студентів, які брали участь у міжнародних короткострокових програмах навчання за роками, осіб

У 2018 році 17 студентів (10 студентів ННІ БТ «УАБС», 6 студентів ННІ Права та 1 студент ННІ ФЕМ) брали участь у короткострокових програмах навчання, в той час, як у 2017 році до таких програм долучилися 18 студентів-учасників (9 студентів ТеСЕТ та 9 студентів ННІ БТ «УАБС»).

Найбільш популярними короткостроковими програмами стали програми короткострокового навчання в Університеті Дойче Бундесбанку (м. Хахенбург, Німеччина) та Європейському гуманітарному університеті (м. Вільнюс, Литва).

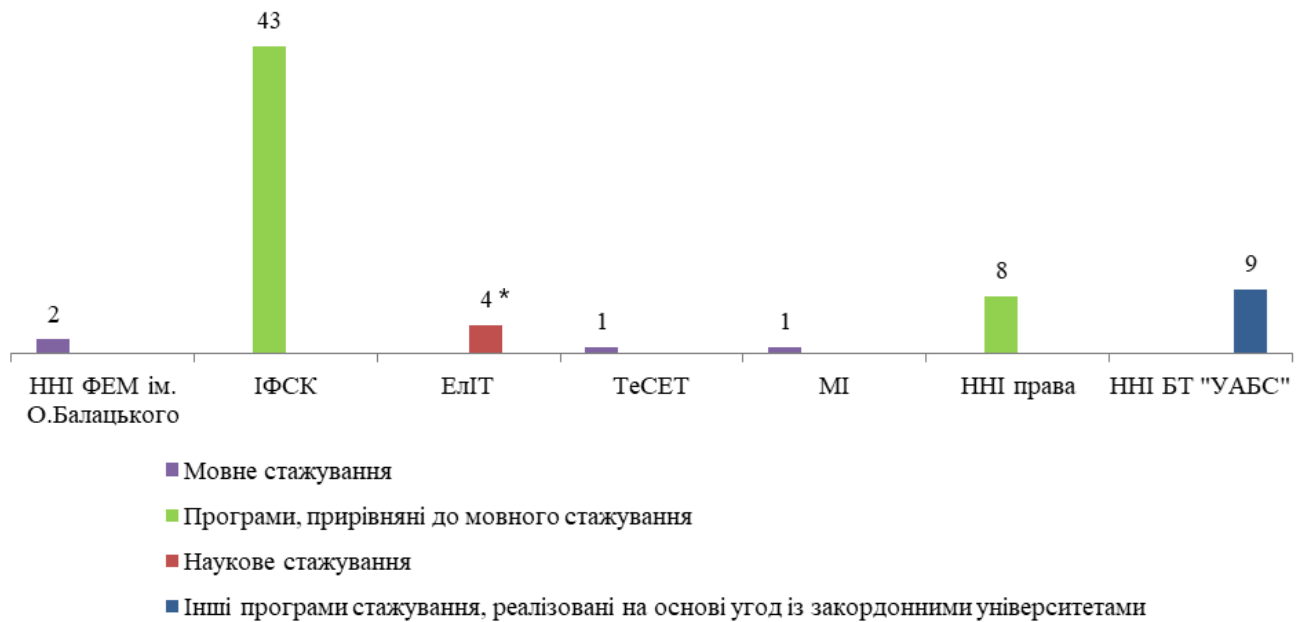
3.1.4. Показники міжнародної академічної мобільності студентів СумДУ за програмами стажування

За результатами 2018 року 68 здобувачів вищої освіти взяли участь у програмах стажування за кордоном, при цьому у 2018 році порівняно з 2017 та 2016 роками відбулось зменшення загальної кількості студентів, які брали участь у міжнародних програмах стажування (рис. 3.7).

Рисунок 3.7 – Кількість студентів, які брали участь у міжнародних програмах стажування, осіб

Показники кількості студентів, які брали участь у міжнародних програмах стажування в розрізі інститутів (факультетів), наведені на рис. 3.8.

Рисунок 3.8 – Кількість студентів, які брали участь у міжнародних програмах стажування, в розрізі інститутів (факультетів) та за видами програм у 2018 році, осіб

Примітка: * – програма мобільності реалізується одночасно у формі довгострокового навчання та наукового стажування

Найвищі показники за участю у міжнародних програмах стажування, прирівняних до мовного стажування, має факультет ІФСК. В той же час, за кількістю студентів-учасників програм навчального стажування перше місце посідає ННІ БТ «УАБС» – 9 його студентів стали учасниками стажування в Університеті прикладних наук Дойче Бундес Банку (рис. 3.9). 2 студентів факультету ЕлІТ пройшли наукове стажування в Університеті Савой Монблан у Франції, 1 – в Університеті прикладних наук у Саксіоні, 1 у Жилінський університеті у Словаччині і 1 у Коїмбському університеті в Португалії в рамках програми Erasmus+ Exchange. 2 студенти ННІ ФЕМ пройшли мовні стажування (у Празькому університеті та ActiLingua Academy Language Studies у Відні). 1 студентка Медичного інституту у 2018 року пройшла стажування на запрошення Литовської асоціації студентів-медиків в Університеті Вільнюса.

За результатами аналізу можна зробити висновок, що в цілому по університету активність факультетів та інститутів у програмах мовного і наукового стажування студентів є невисокою. В програмах наукового стажування у 2018 році взяли участь студенти лише одного факультету СумДУ – ЕлІТ.

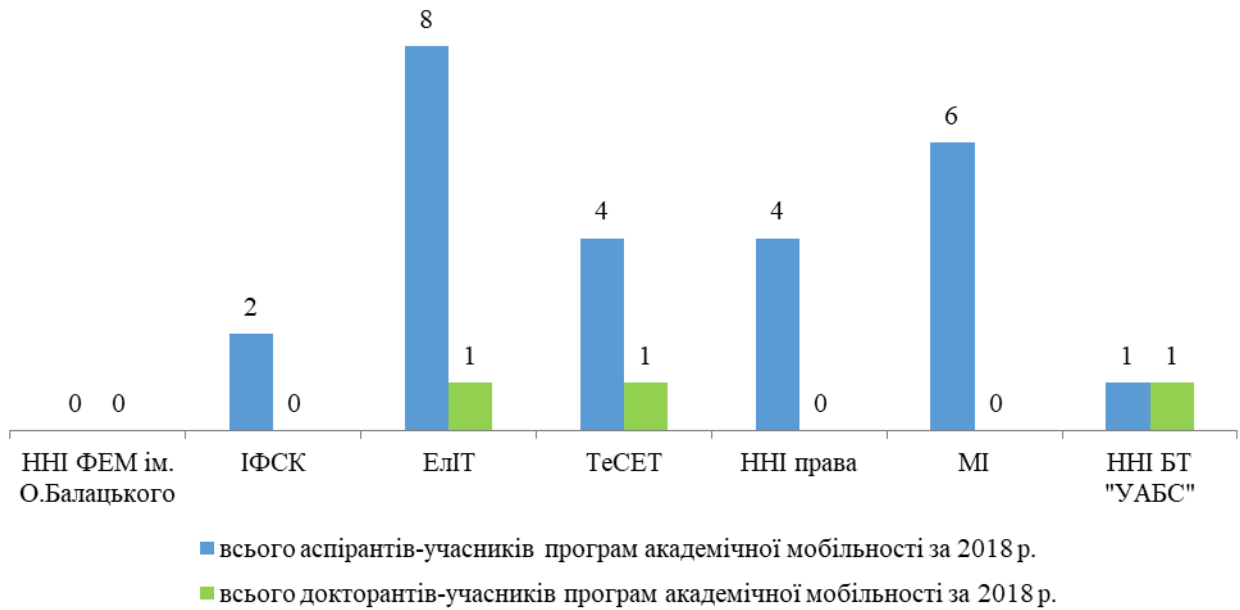
У 2018 році були реалізовані також і інші програми стажування, зокрема на основі угод із Банківським інститутом Висока школа (Чеська республіка), в яких взяли участь 9 студентів ННІ БТ «УАБС».

3.2. Загальні показники міжнародної академічної мобільності аспірантів та докторантів СумДУ

У 2018 році учасниками програм міжнародної академічної мобільності стали 25 аспірантів та 3 докторанти.

Зокрема, найбільш активними учасниками програм академічної мобільності у 2018 році стали аспіранти факультету ЕлІТ (8 осіб), Медичного інституту (6 осіб), ННІ Права (4 особи) та ТеСЕТ (4 особи). Від ННІ БТ «УАБС» лише 1 аспірант став учасником програми

міжнародної академічної мобільності. Від факультету ІФСК у 2018 році до програм міжнародної академічної мобільності долучилися 2 аспіранти (рис. 3.9).

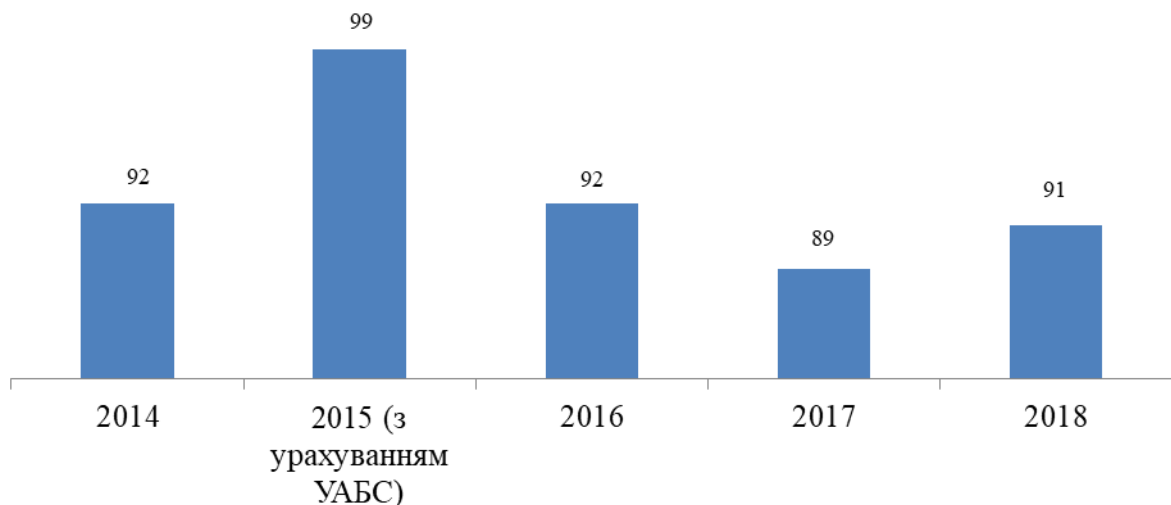
Рисунок 3.9 – Кількість аспірантів та докторантів СумДУ, які брали участь у програмах академічної мобільності у 2018 р. в розрізі інститутів (факультетів), осіб

У 2018 році докторанти факультетів ТеСЕТ, ЕлІТ та ННІ БТ «УАБС» стали учасниками програм академічної мобільності наукового спрямування за кордоном тривалістю понад два місяці.

Серед видів програм міжнародної академічної мобільності аспірантів та докторантів суттєво переважають наукові стажування (14 учасників), програми навчання та мовні стажування є менш популярними.

3.3. Показники академічної мобільності наукового спрямування, підвищення кваліфікації, викладацької роботи науково-педагогічних та наукових працівників СумДУ за кордоном

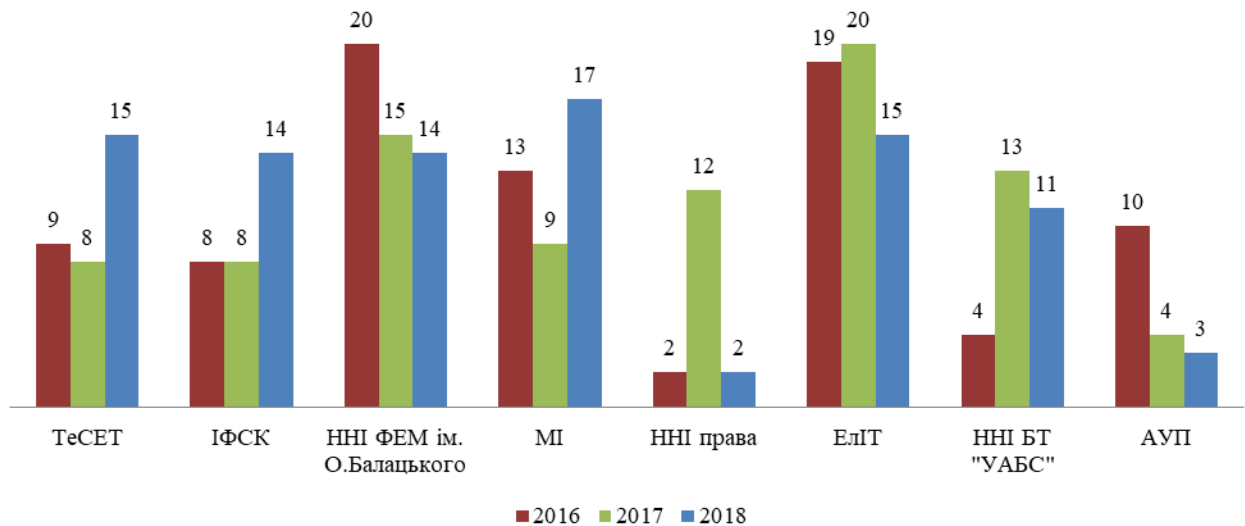
Узагальнені кількісні показники академічної мобільності науково-педагогічних та наукових працівників СумДУ за кордоном свідчать про зростання темпів академічної мобільності у 2018 році порівняно з 2017 роком (рис. 3.10).

Рисунок 3.10 – Загальна кількість науково-педагогічних та наукових працівників СумДУ, які брали участь у програмах академічної мобільності за роками, осіб

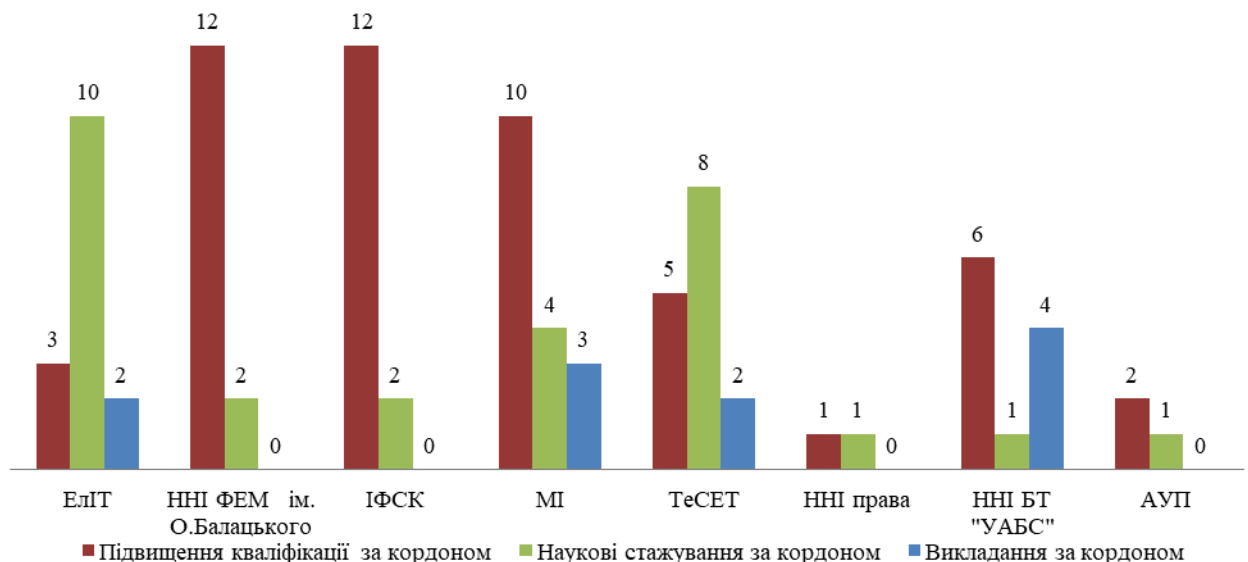
Дані рисунку 3.11 свідчать про те, що найвищі показники академічної мобільності науково-педагогічних та наукових працівників (з оформленням відповідних договорів щодо участі у програмі академічної мобільності) спостерігаються в Медичному інституті та на факультетах ТеСЕТ і ЕлІТ.

Також необхідно відмітити позитивну динаміку зазначеного показника в Медичному інституті та на факультетах ТеСЕТ та ІФСК. Негативним є той факт, що за іншими структурними підрозділами спостерігається зниження зазначеного показника у порівнянні з минулим роком.

Рисунок 3.11 – Загальна кількість науково-педагогічних та наукових працівників СумДУ – учасників програм академічної мобільності наукового спрямування, підвищення кваліфікації та викладання за кордоном в розрізі інститутів (факультетів) за роками, осіб

Деталізація показників академічної мобільності співробітників СумДУ за видами програм академічної мобільності в розрізі інститутів / факультетів наведена на рис.3.12.

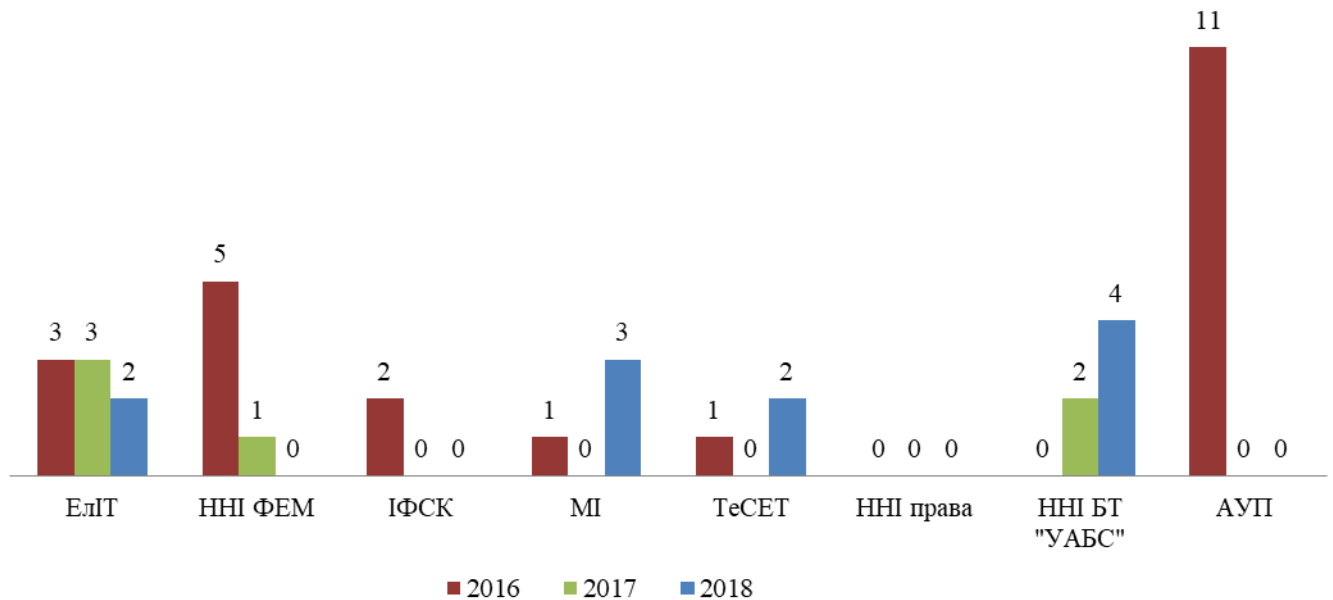
Рисунок 3.12 – Кількість науково-педагогічних та наукових працівників СумДУ у розрізі факультетів (інститутів), які брали участь у програмах академічної мобільності за кордоном за їх видами у 2018 р., осіб

Так, у 2018 році 51 науково-педагогічний та науковий співробітник СумДУ здійснив академічну мобільність у формі підвищення кваліфікації за кордоном, 29 осіб стали учасниками академічної мобільності наукового спрямування, 11 науково-педагогічних та наукових співробітників університету здійснювали викладацьку роботу за кордоном.

Викладачі всіх факультетів та інститутів СумДУ у 2018 році брали участь у програмах академічної мобільності з метою підвищення кваліфікації за кордоном. Найвищим цей показник за 2018 рік є у ННІ ФЕМ на факультеті ІФСК.

Учасниками академічної мобільності наукового спрямування у 2018 році стали науково-педагогічні та наукові співробітники усіх інститутів та факультетів СумДУ. Найвищим цей показник на факультеті ЕЛТ.

При цьому у 2018 році відбулося збільшення на 83,33% кількості співробітників, задіяних у викладанні за кордоном порівняно з 2017 роком (рис. 3.13).

Рисунок 3.13 – Кількість науково-педагогічних працівників СумДУ у розрізі факультетів (інститутів), які здійснювали викладацьку роботу за кордоном у 2016-2018 рр., осіб

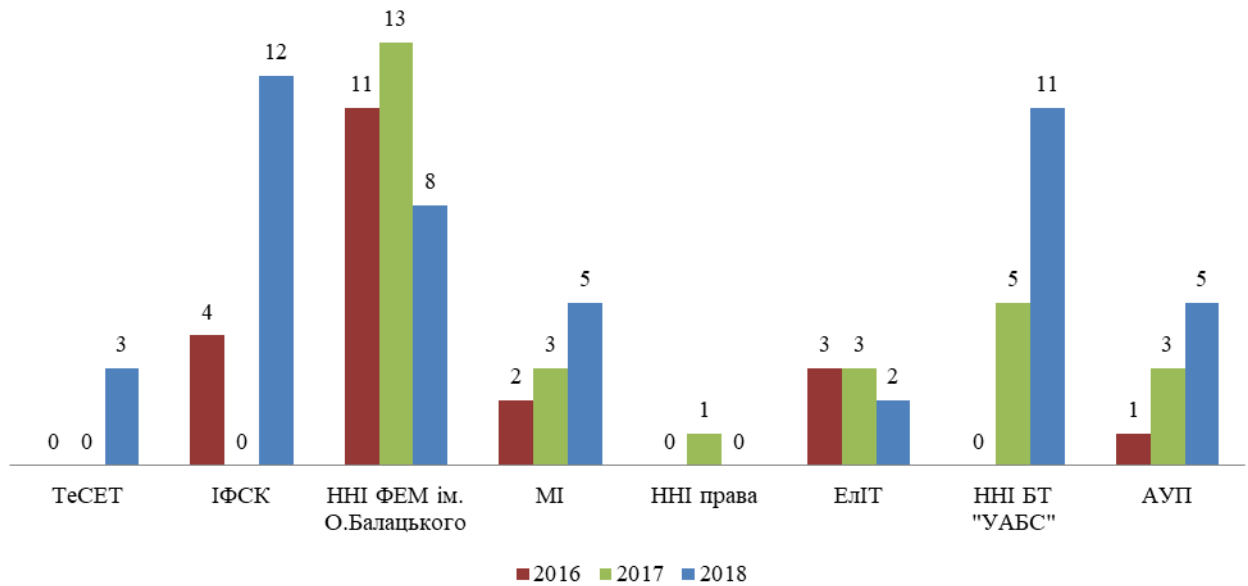
3.4. Викладацька робота іноземних громадян на базі СумДУ

Кількість іноземних викладачів, які здійснювали викладацьку роботу у СумДУ, розподіляється за роками наступним чином: 2013 р. – 30 осіб, з них 14 осіб проводили довгострокову викладацьку роботу; 2014 р. – 31 особа, з них 17 осіб проводили довгострокову викладацьку роботу; 2015 р. – 18 осіб; 2016 р. – 21 особа; 2017 р. – 37 осіб, з них 15 осіб проводили довгострокову викладацьку роботу; у 2018 р. – 43 особи, з них 22 здійснювали довгострокову викладацьку роботу.

Аналіз викладацької роботи іноземних громадян на базі СумДУ дає підстави стверджувати, що лише в ННІ Права у 2018 р. не залучалися іноземні фахівці (рис. 3.14). Найвищі результати за цим показником у 2018 році мають факультет ІФСК та ННІ БТ «УАБС».

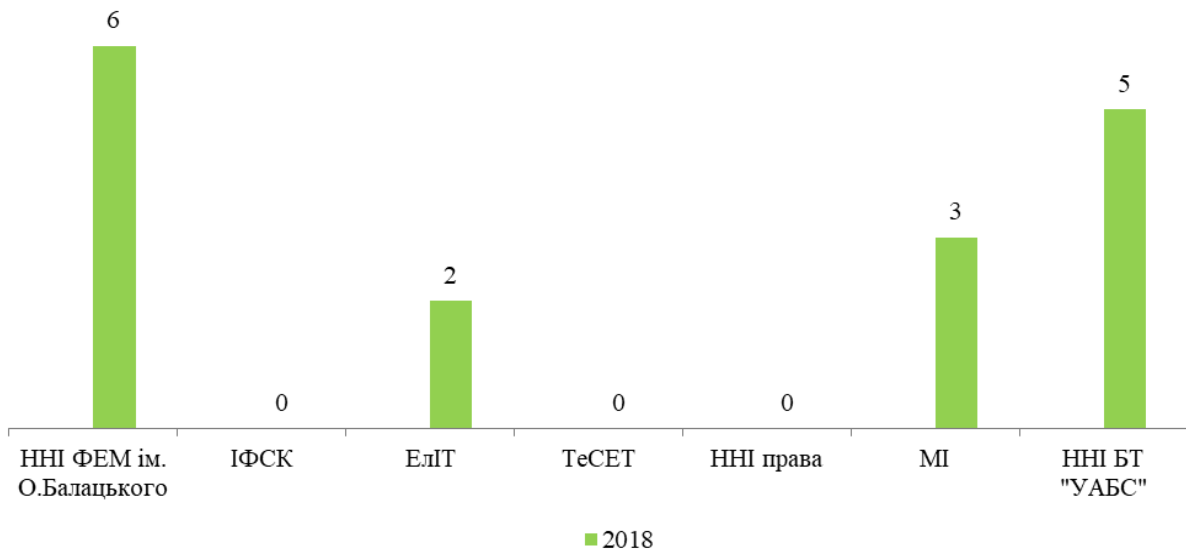
Найвищі показники кількості іноземців, які у 2018 році здійснювали довгострокову викладацьку роботу в СумДУ на підставі контракту, мають ННІ ФЕМ та ННІ БТ «УАБС» (рис. 3.15).

Рисунок 3.14 – Загальна кількість іноземців, які здійснювали викладацьку роботу в СумДУ за роками, в розрізі інститутів (факультетів), осіб*

Примітка: * – показники по кафедрі економічної теорії зараховані ННІ ФЕМ та ННІ БТ «УАБС»

Рисунок 3.15 – Кількість іноземців, які здійснювали довгострокову викладацьку роботу за контрактом в СумДУ в 2018 р. у розрізі факультетів (інститутів), осіб*

Примітка: * – показники по кафедрі економічної теорії зараховані ННІ ФЕМ та ННІ БТ «УАБС»

РОЗДІЛ 4 ПОШИРЕННЯ В УНІВЕРСИТЕТІ ТЕХНОЛОГІЙ E-LEARNING, ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ТА ВІДПОВІДНОГО МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

4.1. Розробка дистанційних курсів

Значна увагу в університеті приділяється розвитку дистанційного навчання, що є сучасним інструментом інтерактивної взаємодії студентів та викладачів, підвищує можливості студентів у самостійному засвоєнні матеріалу, а також забезпечує консультаційний супровід у процесі освітньої, наукової та дослідницької діяльності.

У дистанційному навчанні кожному потоку студентів (зі своїми змістовними версіями дисциплін, що можуть відрізнятися також і мовою навчання) відповідають окремі версії дистанційних курсів. Тому дисципліни можуть мати багато версій дистанційних курсів (наприклад «Вступ до спеціальності» має 26 різних версій ДК).

Загальні показники наповнення системи дистанційного навчання в університеті наведені в таблиці 4.1.

Таблиця 4.1 – Загальні показники наповнення системи дистанційного навчання

Показник	2016	2017	2018	Порівняння з 2017 роком
Кількість бакалавратур / спеціалітетів / магістратур за дистанційною формою навчання, усього	14/8/6	14/-/11	15/-/14	+1/-/+3
<i>у тому числі для російськомовного контингенту</i>	<i>7/7/1</i>	<i>7/-/1</i>	<i>7/-/1</i>	-
Загальна кількість навчальних дисциплін, що викладаються у звітному році та забезпечені дистанційними курсами, усього	370	378	397	+19
<i>у т.ч.: україномовні версії</i>	<i>304</i>	<i>327</i>	<i>406</i>	<i>+79</i>
<i>російськомовні версії</i>	<i>118</i>	<i>102</i>	<i>78</i>	<i>-24</i>
Загальна кількість зареєстрованих користувачів з ролями студентів	1979	1789	1847	+58
Загальна кількість зареєстрованих користувачів з ролями викладачів	348	683	711	+28
Кількість віртуальних тренажерів, розроблених за звітний рік	97	96	52	-44
Кількість тестових завдань, розроблених за звітний рік	24 084	23 682	10 874	-12 808
Кількість відеоматеріалів, розроблених за звітний рік	117	185	80	-105
Кількість розроблених версій дистанційних курсів за рік, усього	104	81	25	-56
<i>у т.ч.: україномовних</i>	<i>64</i>	<i>41</i>	<i>16</i>	<i>-25</i>
<i>російськомовних</i>	<i>39</i>	<i>20</i>	<i>2</i>	<i>-18</i>
<i>англомовних</i>	<i>1</i>	<i>20</i>	<i>7</i>	<i>-13</i>
Дистанційні курси, атестацію яких проведено в 2018 році	75	45	15	-30

4.2. Змішане навчання

У 2018 році 1678 дисциплін викладалися із застосуванням елементів змішаного навчання, що складає близько 28% всіх дисциплін, що викладаються на денній формі. З них

лише у 4% змішане навчання впроваджено на поглибленому рівні ($Tz > 1$, $Mz > 1$). В розрізі інститутів (факультетів, центрів) це: по факультету ЕЛІТ – 17 дисципліно-семестрів (кафедри *ЕЗПФ* (5), *КН* (9), *МАіМО* (3)), по факультету ІФСК – 16 (кафедри *ГермФіл* (7), *ЖіФіл* (6), *ІнМов* (3)), по медичному інституту – 7 (кафедри *ІнфХв* (6), *ПатАнат* (1)), по факультету ТЕСЕТ – 6 (тільки кафедра *ЗагХім*), по ННІ БТ «УАБС» – 6 (кафедри *БОО* (2), *ФБСС* (4)), по ННІ права – 5 (тільки кафедра *АГПФЕБ*).

Викладання із застосуванням змішаного навчання здійснюється для 33-х освітніх програм, а саме:

- 1) за освітнім рівнем бакалавр (23 освітні програми):
  - автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології,
  - галузеве машинобудування (машинобудування),
  - германські мови та літератури (переклад включно) (філологія),
  - екологія,
  - економічна кібернетика,
  - електронні пристрої та системи,
  - енергетичне машинобудування,
  - журналістика,
  - інформатика та обчислювальна техніка,
  - кібербезпека,
  - комп'ютерні науки (комп'ютерні науки та інформаційні технології),
  - матеріалознавство,
  - міжнародний бізнес,
  - мікро- та наносистемна техніка,
  - облік і аудит,
  - правознавство,
  - прикладна механіка,
  - реклама і зв'язки з громадськістю,
  - середня освіта (фізика),
  - соціальна робота,
  - теплоенергетика,
  - технології захисту навколишнього середовища,
  - фінанси (фінанси і кредит).
- 2) за освітнім рівнем магістр (10 освітніх програм):
  - автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології,
  - германські мови та літератури (переклад включно),
  - електроніка,
  - журналістика,
  - кібербезпека,
  - комп'ютерні науки,
  - медицина (лікувальна справа) (в т.ч. спеціалісти),
  - мікро- та наносистемна техніка,
  - педіатрія,
  - право.

Педагогічний експеримент з апробації моделей змішаного навчання в СумДУ протягом 3 семестрів залучив до участі майже 40 викладачів. Усі заняття проходили у відкритому режимі для обміну досвідом з іншими викладачами.

За результатами експерименту можна зробити висновки:

1. У викладацькому середовищі практично відсутні горизонтальні комунікації. Обмін педагогічним досвідом, методичними рішеннями на кафедрах практично не практикується. Необхідність такої взаємодії викладачів різних кафедр в рамках експерименту наразі стала одним з найбільших позитивних надбань експерименту.

2. Методичний рівень підготовки дисциплін викладачами дуже різний і часто недостатній для отримання позитивного ефекту від впровадження змішаного навчання. В

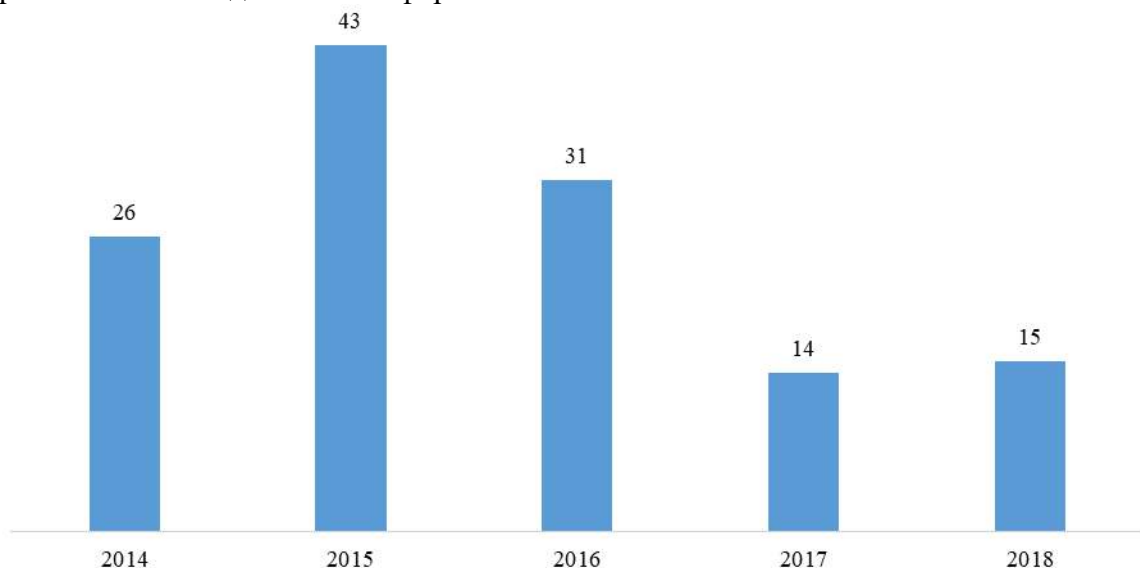
такому разі певні процеси лише набувають певної технологічності, не впливаючи на загальний рівень опанування дисципліни студентами.

3. Ґрунтовна підготовка дисципліни до впровадження змішаного навчання вимагає значних зусиль з боку викладача: як методична складова, так і забезпечення необхідними навчальними матеріалами студентів та їх постійне супроводження в процесі вивчення. Велику перевагу мають викладачі, що вже розробили дистанційний курс і можуть застосовувати його окремі матеріали в змішаному навчанні.

Для технологічного забезпечення змішаного навчання активно впроваджується власна платформа MiX. На платформі вже зареєстровано понад 250 викладачів, 2860 студентів, майже 200 слухачів кафедри військової підготовки. Більшість учасників педагогічного експерименту зі змішаного навчання також використовують платформу MiX.

4.3. Розроблення матеріалів OCW

Дані рисунку 4.1 свідчать, що загальна кількість матеріалів, розміщених на OCW в 2018 році у порівнянні з 2017 роком збільшилася лише на 1 позицію, що обумовлено використанням викладачами платформи змішаного навчання MiX.

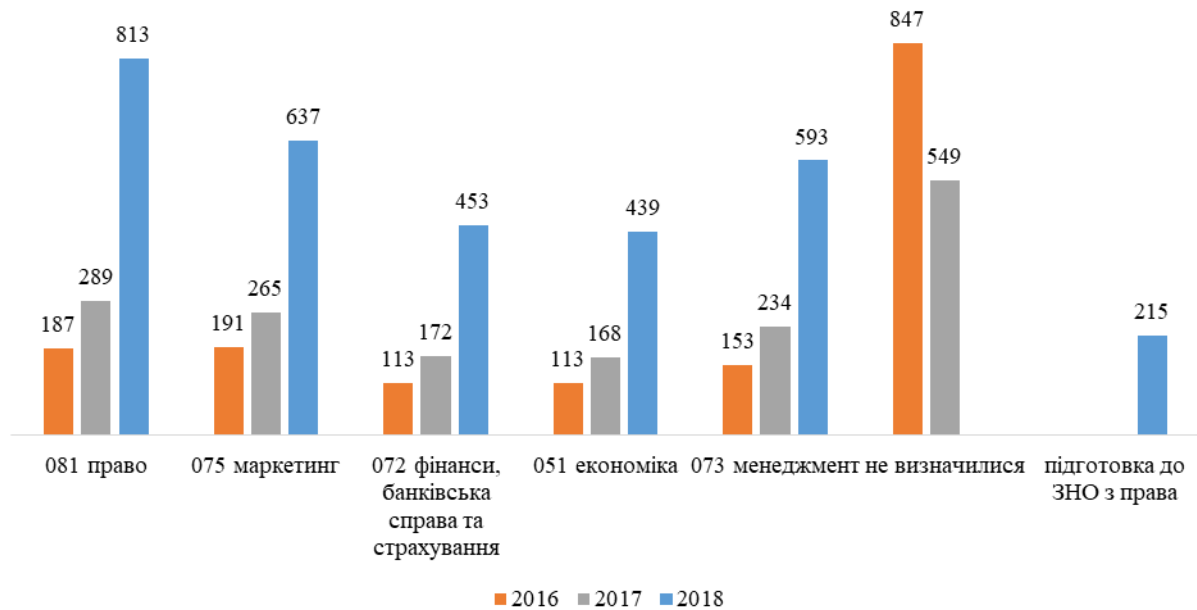
Рисунок 4.1 – Загальна динаміка за матеріалами, розміщеними на OCW, за 2014-2018 роки

4.4. Проект «Екзаменаріум»

З 2016 року відкрито проект академічних онлайн-курсів для вільного доступу. Слухачі обирають не окремий курс, а один з п'яти напрямів підготовки. На відміну від інших онлайн-платформ, результати навчання можуть бути зараховані майбутнім студентам СумДУ під час вступу. В «Екзаменаріумі» розміщено 30 дисциплін за спеціальностями: економіка, маркетинг, менеджмент, право, фінанси, банківська справа та страхування.

Загальна кількість зареєстрованих слухачів станом на грудень 2018 року склала 3150 осіб. В 2018 році на різні програми записалося більше 500 користувачів, з них 215 осіб – для якісної підготовки до єдиного фахового вступного випробування для вступу в магістратуру спеціальності 081 «Право» (рис. 4.2).

Нові спеціальності протягом звітного року не додавалися.

Рисунок 4.2 – Розподіл слухачів Екзаменаріума за переліком галузей знань і спеціальностей

Для подальшого розвитку проекту потрібна налагоджена регулярна робота фахівців з реклами, навчання викладачів, що супроводжують курси, їх заміна за потреби на інших, розширення переліку доступних курсів, що є актуальними та відповідають потребам потенційних слухачів.

4.5. Використання мультимедійних засобів у аудиторіях

Кількість аудиторних приміщень СумДУ, включаючи Конотопський та Шосткинський інститути, оснащених мультимедійним обладнанням, становить 132 одиниць (у 2017 році – 139, у 2016 році – 105). З них в Шосткинському інституті – 10 аудиторій, в Конотопському інституті – 5 аудиторій.

Базовий навчальний заклад має 117 приміщень для занять, що стаціонарно оснащені мультимедійним обладнанням (2017 р. – 124, 2016 р. – 90). Серед них 36 лекційних аудиторій (2017 р. – 36, 2016 р. – 27) з кількістю посадкових місць 40-180, 37 групових аудиторій (проходять лекційні заняття для малочисельних груп, у т. ч. англійських), 16 навчальних лабораторій та 28 класів програмного навчання. Усі великі лекційні аудиторії (на 100-180 місць) оснащені мультимедійним обладнанням.

Крім цього, кафедри базового навчального закладу мають 53 переносних мультимедійних проектори, що також використовуються для проведення навчальних занять.

За 2018 рік всього проведено 30,4 тис. занять (2017 р. – 27,4 тис. занять, 2016 р. – 27 тис. занять) із використанням мультимедійного обладнання.

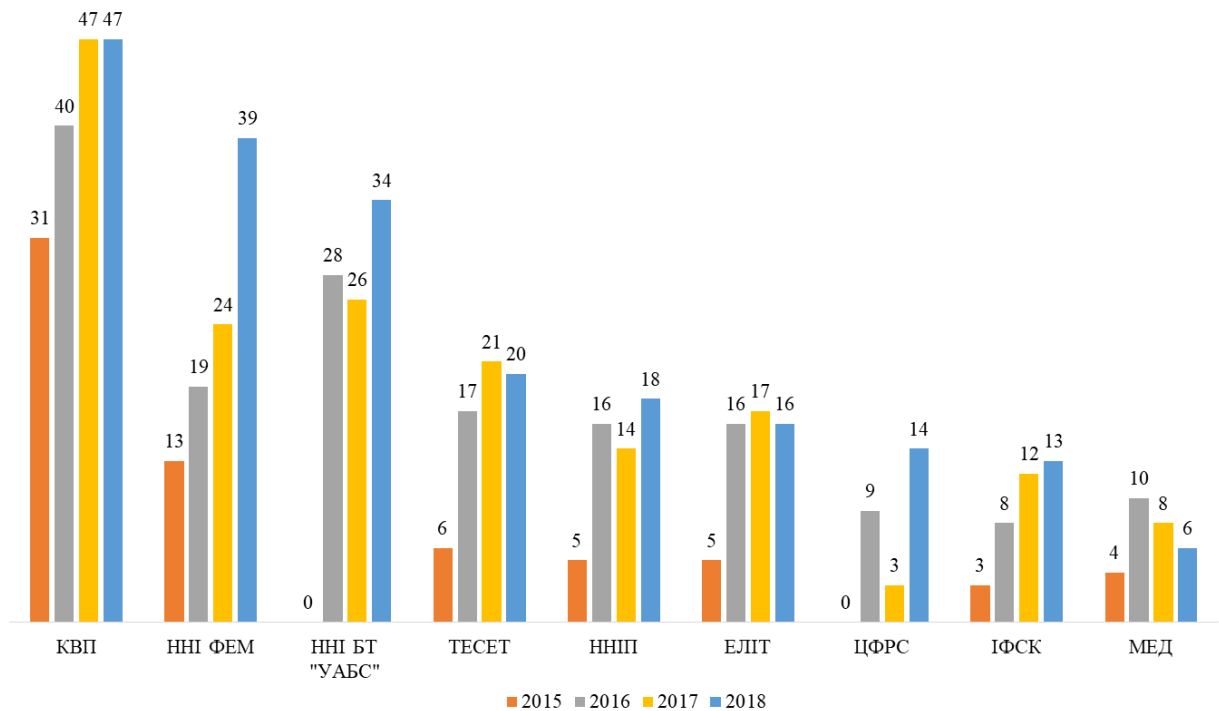
Найбільша кількість занять в аудиторіях з використанням мультимедійного обладнання (5590 пар/рік) проведена кафедрами медичного інституту, але це тільки 6% від занять за розкладом (включаючи заняття на медичних базах). Без врахування занять клінічних кафедр цей показник – 14%.

Аналізуючи цей показник у розрізі кафедр, визначено, що мультимедійне обладнання максимально використовується викладачами кафедр військової підготовки (2998 пар/рік), морфології (2835 пар/рік) та комп'ютерних наук (2112 пар/рік).

Середній показник використання кафедрами мультимедійного обладнання – 584 пари/рік (2017 р. – 489, 2016 р. – 493).

Найбільший відсоток проведення занять в аудиторіях із використанням мультимедійного обладнання (рис. 4.3) у кафедрі військової підготовки – 47% (2998 пар/рік), ННІ ФЕМ – 39% (4658 пар/рік), ННІ БТ «УАБС» – 34% (4382 пар/рік) та

ТеСЕТ – 20% (3261 пара/рік). Для ННІ БТ «УАБС» та навчально-наукового центру фізичної реабілітації та спорту (ЦФРС) дані за 2015 рік відсутні (показники кафедр фізичної реабілітації та спортивної медицини і фізичного виховання та спорту були включені до показників медичного інституту).

Рисунок 4.3 – Частка занять від загальної кількості (%) в аудиторіях з використанням мультимедійного обладнання за 2015-2018 рр., у розрізі структурних підрозділів

В розрізі кафедр цей показник найбільший у кафедр маркетингу та управління інноваційною діяльністю – 48% (2101 пара/рік), теоретичної і прикладної економіки – 48% (186 пар/рік), військової підготовки – 47% (2998 пар/рік), фінансів і підприємництва – 47% (2547 пар/рік), економіки, підприємництва та бізнес-адміністрування – 45% (4658 пар/рік) і бухгалтерського обліку та оподаткування – 42% (4382 пари/рік).

Найбільша кількість занять з використанням стаціонарного мультимедійного обладнання проведена в аудиторіях М-205 (709 пар/рік), АН-122 (526 пар/рік), М-209 (504 пари/рік), К2-247 (485 пар/рік), К2-201 (480 пар/рік), М-412 (468 пар/рік), Т-108 (463 пари/рік) та АН-133 (453 пари/рік), що складає від 61% (для ауд. М-209) до 99% (для ауд. К2-201) занять, що були проведені за розкладом у цих аудиторіях.

Найбільша кількість занять з використанням переносного мультимедійного обладнання у кафедрі фінансів, банківської справи та страхування (409 пар/рік).

Найбільша кількість дисциплін (133), які викладаються з використанням мультимедійного обладнання, у кафедрі комп'ютерних наук (66% від загальної кількості дисциплін кафедри).

Стовідсотково з використанням мультимедійного обладнання викладаються навчальні дисципліни на наступних кафедрах (секціях): економіки і управління КІ (88 дисциплін), міжнародних економічних відносин (70), економічної кібернетики (44), бухгалтерського обліку та оподаткування (44), електронних приладів і автоматики КІ (36), конституційного права, теорії та історії держави і права (24), військової підготовки (22), кримінально-правових дисциплін та судочинства (20), іноземних мов БТ «УАБС» (18), загальної хімії (12), педіатрії (13), загальної хірургії (13), біофізики, біохімії, фармакології та біомолекулярної інженерії (10), хірургії (8), інфекційних хвороб (5), мовної підготовки іноземних громадян (2) та акушерства та гінекології (2).

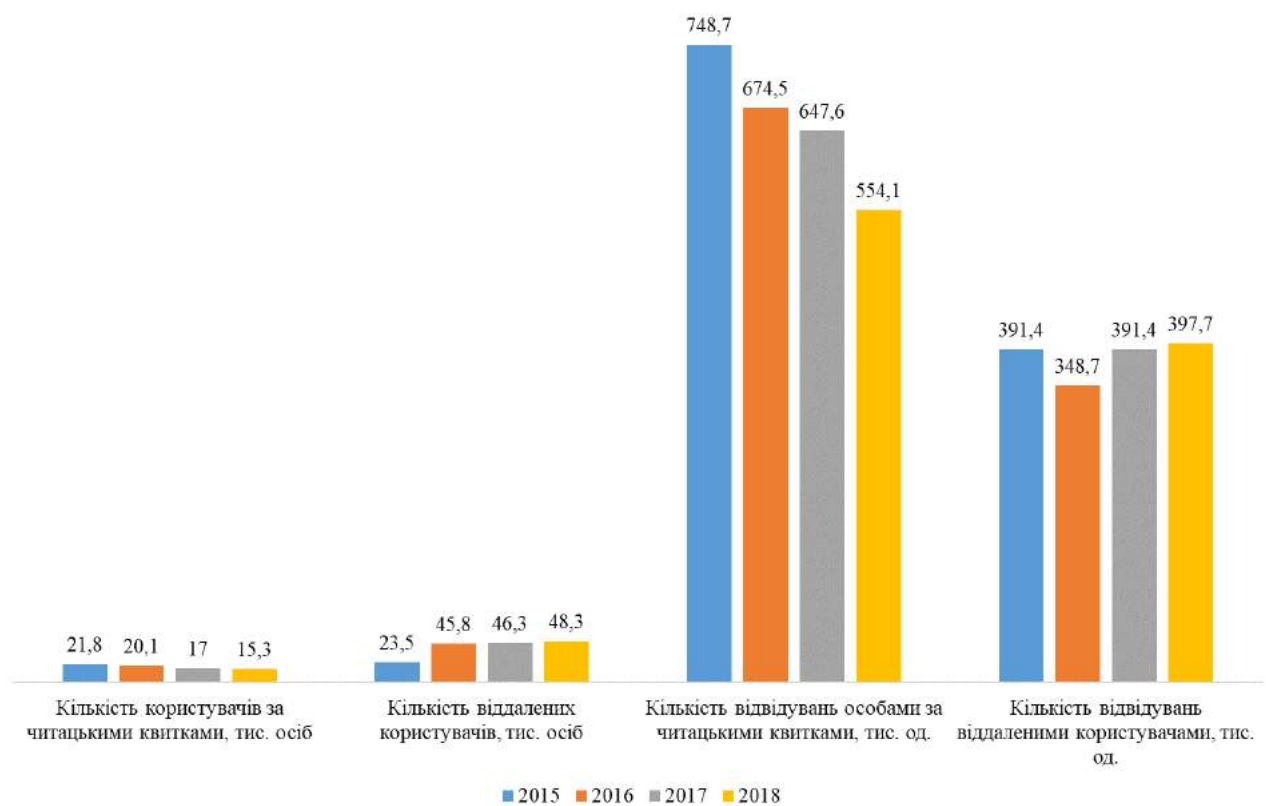
Більше 90 % дисциплін викладаються з використанням мультимедійного обладнання на кафедрах наноелектроніки (98%, 55 дисциплін), фундаментальних та загальнонаукових

дисциплін КІ (98%, 50 дисциплін), прикладної екології (97%, 65 дисциплін), адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки (97%, 29 дисциплін), фінансів, банківської справи та страхування (94%, 65 дисциплін), морфології (92%, 11 дисциплін).

4.6. Використання електронних бібліотечних ресурсів

Важливим аспектом високоякісної підготовки здобувачів вищої освіти є поєднання традиційних та електронних інформаційних ресурсів у діяльності сучасного бібліотечного комплексу.

Дані проведеного аналізу використання електронних бібліотечних ресурсів (рис. 4.4) свідчать, що кількість користувачів за читацькими квитками та кількість відвідувань особами за читацькими квитками в 2018 році у порівнянні з 2017 роком скоротилася на 11,1 % та 16,9 % відповідно. Ця тенденція пояснюється, насамперед, зменшенням контингенту студентів.

Рисунок 4.4 – Використання електронних бібліотечних фондів

Як позитивний факт слід відмітити зростання показників кількості віддалених користувачів – на 4,3 % з 46,3 тис. осіб в 2017 році до 48,3 тис. осіб в 2018 році та кількості відвідувань віддаленими користувачами зросла – на 1,6 % з 391,4 тис. од в 2017 році до 397,7 тис. од. в 2018 році.

Широкий спектр бібліотечно-інформаційних послуг, різноманітність електронної навчально-методичної інформації, електронних навчальних посібників, виданих українською мовою та мовами міжнародного спілкування, стали ключовими факторами, що сприяли підвищенню зацікавленості віддалених користувачів до ресурсів бібліотеки університету.

РОЗДІЛ 5

ЗАХОДИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ТА ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

5.1. Організаційне, нормативне та методичне забезпечення освітнього процесу

У 2018 році, відповідно до положень Закону України «Про освіту», «Про вищу освіту» та вимог внутрішньоуніверситетської нормативної бази проводилася системна робота з удосконалення змістовної складової освіти.

За результатами проведеної роботи:

1. Продовжено роботу по вдосконаленню нормативного забезпечення освітньої діяльності, що визначає змістовну складову освітнього процесу, механізми розробки, затвердження, моніторингу та перегляду освітніх програм та навчальних планів, а саме:

– рішення Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти СумДУ з питання: «Про стан та перспективи вдосконалення мовної підготовки здобувачів вищої освіти» від 16.11.2017 р;

– рішення вченої ради СумДУ з питання: «Стан реалізації мовної політики університету та впровадження основних заходів відповідної цільової програми, передусім в частині забезпечення якості викладання іноземних мов» від 12.04.2018 р.;

– рішення вченої ради СумДУ з питання: «Стан виконання заходів із розвитку спортивно-масової роботи та організації навчального процесу з фізичного виховання» від 13.09.2018 р.;

– рішення Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти СумДУ з питання: «Про викладання дисциплін соціально-гуманітарного циклу» від 15.02.2018 р.;

– рішення вченої ради СумДУ з питання: «Підсумки роботи у 2017/2018 н. р. та основні завдання на 2018/2019 н. р. щодо формування контингенту осіб, які навчаються за всіма освітніми та освітньонауковими рівнями, курсами, формами навчання» від 18.10.2018 р.;

– рішення вченої ради СумДУ з питання: «Через нові організаційно-методичні форми навчального процесу – до нової якості підготовки фахівців» від 15.11.2018 р.;

– накази ректора «Про змішану форму організації навчання за освітніми програмами» від 30.03.2018 р. № 0252-I зі змінами від 20.04.2018 р. № 0318-I та «Про змішане навчання з окремих дисциплін» від 19.07.2018 р. № 0537-I;

– наказ ректора «Щодо оприлюднення освітніх програм, їх освітніх компонентів та інформації про дотримання Ліцензійних вимог» від 01.06.18 р. № 0431-I;

– наказ ректора «Про підготовку до 2019/2020 навчального року» від 28.09.18 р. № 0669- I;

– Методична інструкція «Загальні вимоги до структури, змісту та оформлення екзаменаційних матеріалів контрольних заходів підсумкової атестації за ступенем «бакалавр», що проводяться за тестовими технологіями», затверджена наказом ректора від 06.02.18 р. № 0106-I.

2. На основі сформованої нормативної бази та інституційної структури забезпечення якості освітньої діяльності продовжено роботу по вдосконаленню змісту освітніх програм з урахуванням вимог затверджених стандартів вищої освіти, наказів та рекомендацій МОН України, стану ринку праці та потреб здобувачів вищої освіти:

– організована робота щодо уточнення назв освітніх програм з урахуванням рекомендацій, визначених листом МОН України від 05.06.2018 р. №1/9-377;

– організована робота щодо розгляду в установленому нормативною базою СумДУ порядку Радами із забезпечення якості вищої освіти інститутів, факультетів та Радою із забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності СумДУ описів та навчальних планів за освітніми (освітньо-професійними, освітньо-науковими) програмами, що

запроваджуються вперше (ОПП «Історія та археологія», ОПП «Прикладна хімія», ОПП «Міжнародне право», ОПП «Медичне право»);

– організовано роботу щодо коригування в установленому нормативною базою СумДУ порядку Радами із забезпечення якості вищої освіти інститутів, факультетів та Радою із забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності СумДУ освітніх програм та навчальних планів за результатами їх щорічного моніторингу, в тому числі з урахуванням зауважень та пропозицій Експертних рад роботодавців. Основні зміни до навчальних планів пов'язані з необхідністю посилення мовної підготовки здобувачів вищої освіти, перегляду траєкторій профілізації та вибіркового блоків, перерозподілу аудиторного навантаження.

За звітний період розроблено та затверджено в установленому порядку 103 освітніх, освітньо-професійних та освітньо-наукових програм (48 – за першим освітнім рівнем, 55 – за другим освітнім рівнем); внесено зміни в більш, ніж 500 семестрових навчальних планів.

3. Здійснювалась постійна робота щодо забезпечення права здобувачів вищої освіти на вільний вибір дисциплін, зокрема:

– розроблено рекомендації щодо забезпечення здобувачам вищої освіти права на формування індивідуальної освітньої траєкторії відповідно до рішення Ради із забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності СумДУ з питання: «Реалізація індивідуальної освітньої траєкторії студента на основі вдосконалення моделі освітніх програм та навчальних планів» від 29.11.2018 р.;

– організовано роботу інститутів та факультетів щодо формування переліку дисциплін вільного вибору, орієнтованих на розвиток загальних компетентностей, що пропонуються студентам освітнього рівня «бакалавр» денної форми навчання у 3-му та 4-му семестрах навчання відповідно до вимог наказу ректора «Про організацію викладання дисциплін вільного вибору» від 21.04.16 р. № 0342-І;

– на основі пропозицій інститутів та факультетів підготовлено Каталог вибіркового дисциплін, що включає 168 дисциплін (44 дисципліни гуманітарного спрямування та 124 дисципліни інших спеціальностей), що на 44 дисципліни більше, ніж у попередньому періоді – 113 дисциплін (19 дисциплін гуманітарного спрямування та 94 дисципліни інших спеціальностей).

4. Реалізовано заходи, спрямовані на забезпечення інформаційної прозорості освітньої діяльності університету, інститутів та факультетів:

– для досягнення визначених законами вимог щодо прозорості та інформаційної відкритості запроваджено нові форми документів, зокрема, опису освітньо-професійних (освітньо-наукових) програм, переліку освітніх компонентів, матеріально-технічного та кадрового забезпечення та правил їх оприлюднення в Каталозі освітніх програм СумДУ;

– організовано роботу по внесенню інститутами та факультетами до Каталогу освітніх програм СумДУ повної та перевіреної інформації та її підтримання в актуальному стані.

5. Проводилась робота по підвищенню здатності інститутів та факультетів реалізовувати політику з удосконалення змістовної складової освіти:

– розроблено рекомендації Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти Сумського державного університету щодо організації освітньої діяльності в 2018-2019 навчальному році;

– проведено серію методичних семінарів (семінар 1 «Наповнення Каталогу освітніх програм СумДУ», семінар 2 «Зміни в системі ліцензування та акредитації як засіб забезпечення якості у вищій освіті», семінар 3 «Нова модель вибіркової складової навчальних планів для формування загальних компетентностей здобувачів вищої освіти») (О.А.Криклій);

– проведено лекції у рамках Програми підвищення кваліфікації з інноваційної педагогічної діяльності для науково-педагогічних і педагогічних працівників в частині розділу «Менеджмент якості освіти»;

– продовжено роботу по наповненню відкритого інформаційного ресурсу, що формує методичну базу для розробки освітніх програм та їх документування, розробки та

модернізації навчальних планів для професорського-викладацького складу, залученого до цих процесів, а також до процедур ліцензування та акредитації;

5.2. Організаційно-методичне забезпечення якості освіти та освітньої діяльності

У 2018 році продовжено систему практичних заходів із розробки та запровадження нормативного забезпечення функціонування внутрішньої системи забезпечення якості.

За результатами проведеної роботи:

1. Здійснено систему практичних заходів із розробки та запровадження нормативного забезпечення функціонування внутрішньої системи забезпечення якості, а саме:

- з метою поширення кращих практик викладання навчальних дисциплін професорсько-викладацьким складом університету запровадженій щорічний конкурс “Кращий викладач очима студентів” (наказ ректора №0520-VI від 20.11.2018 р.) за результатами анкетування усього контингенту студентів денної форми навчання щодо оцінювання якості організації освітньої діяльності при вивченні навчальних дисциплін;

- з метою оцінки рівня роботи інститутів, факультетів, кафедр та стимулювання структурних підрозділів щодо підвищення якості організації освітньої діяльності при вивченні навчальних дисциплін розроблено та введено в Методику визначення рейтингу інститутів, факультетів та кафедр СумДУ показник якості організації освітньої діяльності при вивченні навчальних дисциплін;

- удосконалено методику оцінювання здобувачами вищої освіти якості організації освітньої діяльності при вивченні навчальних дисциплін;

- розроблено методику ранжування професорсько-викладацького за узагальнюючим показником якості організації освітньої діяльності за результатами опитування;

- здійснено технічний опис свідоцтв про закінчення підготовчого відділення підготовчого факультету, відділення (підрозділу) для іноземців та осіб без громадянства Сумського державного університету та порядок їх видачі.

2. З метою імплементації Закону України «Про освіту», «Про вищу освіту», урахуваючи вимоги та рекомендації МОН України, та практичний досвід, здобутий у рамках реалізації грантових проектів TEMPUS ALIGN «Досягнення та регулювання балансу між освітніми програмами та рамками кваліфікацій» та Erasmus + QUAERE «Система забезпечення якості освіти в Україні: розвиток на основі Європейських стандартів та рекомендацій»:

- проведено семінари за темами «Внутрішня система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти СумДУ», «Викладач як ключовий стейкхолдер забезпечення якості освіти», організовані Факультетом підвищення кваліфікації викладачів (доповідач Люта О. В.).

Основна увага в процесі роботи семінарів була спрямована на аналіз внутрішньої системи забезпечення якості СумДУ із зазначенням її сильних та слабких сторін, можливостей та загроз, а також ролі викладача у підготовці висококваліфікованих фахівців, компетентності яких повною мірою відповідають сучасним вимогам ринку праці.

У роботі методичних семінарів, організованих ФПКВ, взяли участь близько 150 представників усіх факультетів та інститутів СумДУ, зацікавлених у вдосконаленні систем забезпечення якості освітньої діяльності в інститутах та на факультетах, якості освітніх програм, покращенні процедур їх розробки, моніторингу та перегляду.

- проведено семінар в рамках реалізації міжнародного грантового проекту «QUAERE: Система забезпечення якості освіти в Україні: розвиток на основі європейських стандартів та рекомендацій» програми Erasmus + (доповідачі Люта О.В., Рибіна О.І.);

- взято участь у круглому столі «Інструменти мотивації на особистісному, інституційному та національному рівнях в контексті розвитку внутрішньої системи забезпечення якості у вищій освіті» (Рибіна О.І.);

- взято участь у семінарі «Enhancement of Capacity Building Process in Quality of Education and Research at SNAU and SSU» (Люта О.В., Рибіна О.І.);

– розроблено керівництво із внутрішньої системи забезпечення якості англійською мовою та розміщено на англійській версії сайту СумДУ. Дане керівництво пройшло експертизу чеським експертом Хеником Рубиком та отримало високу оцінку щодо відповідності європейським стандартам

3. Здійснюється комплекс заходів щодо вдосконалення внутрішніх систем забезпечення якості освітньої діяльності в інститутах та на факультетах, в частині:

– перевірки внутрішніх систем забезпечення якості в інститутах / факультетах, комісією при Раді із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти СумДУ (Криклій О. А., Люта О. В., Рибіна О. І., Гапонова О.П., заступники директорів інститутів, деканів факультетів з методичної роботи) за сформованою системою критеріїв.

Результати обговорювалися на засіданнях Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти та вченої ради СумДУ: Рішення вченої ради «Стан забезпечення якості підготовки фахівців та розвитку наукової діяльності навчально-наукового інституту бізнес-технологій «УАБС» від 21 червня 2018 року; » Рішення вченої ради «Стан забезпечення якості підготовки фахівців та розвитку наукової діяльності факультету електроніки та інформаційних технологій» від 18 жовтня 2018 року;

– перевірок готовності кафедр до 2018-2019 н.р. у частині навчально-методичного забезпечення дисциплін.

4. У 2018 році відповідно до положень Закону України «Про освіту» та «Про вищу освіту» та на виконання затвердженого рішенням ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти «Про заходи щодо забезпечення академічної доброчесності в СумДУ» від 19 квітня 2018 р. плану заходів продовжено реалізацію комплексу системних заходів щодо розбудови університетської системи забезпечення академічної доброчесності зокрема:

– розроблено Положення про групу сприяння академічній доброчесності;

– завершується робота зі створення сайту «Академічна доброчесність», який в подальшому (в рамках виконання грантового проекту за підтримки Посольства США в Україні) стане основою регіональної (в перспективі – всеукраїнської) платформи популяризації принципів академічної доброчесності, яка у тому числі, буде включати масовий відкритий онлайн-курс «Академічна доброчесність: цінності, дії, успішні історії» (розробку курсу буде завершено у 2019 році за підтримки Посольства США в Україні);

– Стратегія розвитку бібліотеки СумДУ на 2018-2022 рр. передбачає виконання нею просвітницької (інформаційне забезпечення) та технологічної (супроводження репозитарію кваліфікаційних робіт) функцій в розбудові університетської системи;

– в рамках Проекту сприяння академічній доброчесності, що адмініструється Американськими радами з міжнародної освіти, проведено цикл популяризаційних заходів для студентів університету – «Академічна доброчесність у студентському житті: очікування та реалії», «Академічна доброчесність на варті якісної освіти: готовність №1».

Таким чином, університетська система сприяння дотриманню принципів академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин як частина системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти повинна складатись з таких блоків:

– структурні підрозділи та комісії, які забезпечують популяризацію принципів академічної доброчесності, їх впровадження в освітню та наукову діяльність університету, а також несуть наглядову та контролюючу функцію;

– нормативна база, яка на системному рівні описує механізми впровадження принципів академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин в науковий та освітній процеси, заходи з забезпечення виконання принципів академічної доброчесності, процедури боротьби з порушеннями принципів академічної доброчесності;

– інформаційно-аналітична база, за допомогою якої здійснюється популяризація принципів академічної доброчесності та підвищення рівня обізнаності всіх учасників наукового та освітнього процесів (менеджмент університету, студенти, професорсько-викладацький склад);

– інструменти впровадження, які несуть просвітницьку функцію та за допомогою яких стає можливим попередження випадків порушення принципів академічної доброчесності.

5. Результати аналітичної роботи та розроблені комплексні заходи щодо вдосконалення внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності СумДУ оприлюднені в наступних публікаціях:

– Локальні системи управління якістю: світовий досвід та українські практики побудови / за ред. Т.В. Фінікова, В.І. Терещука // Васильєв А.В., Юскаєв В.Б., Люта О.В., Криклій О.А. Формування внутрішньої системи забезпечення якості Сумського державного університету(С.133-143) . – К.: Таксон, 2018. – 316 с.

– Досвід участі Київського національного університету імені Тараса Шевченка в розвитку системи забезпечення якості вищої освіти в Україні (за матеріалами проекту QUAERE): монографія / В. Бугров, А. Гожик, М. Мазуркевич та ін; за заг. Ред. Л. Губернського. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. – 343 с.

– Акредитація освітніх програм (за матеріалами проекту QUAERE) : методичний посібник / В.А. Бугров, А.П. Гожик, Д.В. Щеглюк та ін.; за заг. ред. Л.В. Губерського. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2018. – 74 с.

– Люта О.В. Проблеми розвитку внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності у закладах вищої освіти України // О. В. Люта – Проблеми використання інформаційних технологій в освіті, науці, та промисловості : XIII міжнар.конф. (23-24 листопад,2017 р.) : зб.наук.пр. / ред.кол.: Г.Г. Півняк та ін.; М-во освіти і науки України, Нац. Техн. Ун-т «Дніпровська політехніка». – Дніпро: НТУ «ДП», 2018. - №3. – С. 9-10.

РОЗДІЛ 6

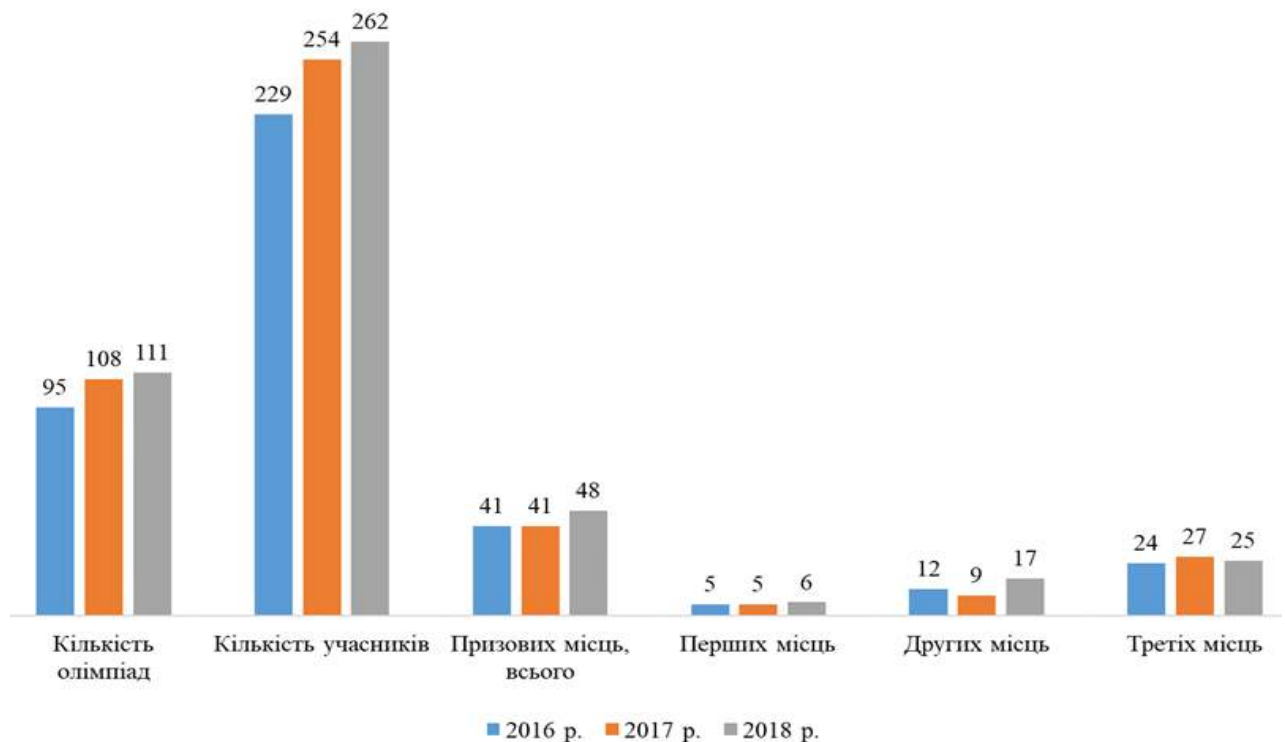
ПІДСУМКИ УЧАСТІ СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ В ВСЕУКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТСЬКИХ ОЛІМПІАДАХ

Всеукраїнська студентська олімпіада 2017 /2018 навчального року була проведена у два етапи.

У другому етапі всеукраїнських студентських олімпіад брали участь 262 студенти СумДУ (у 2017 році – 248) за 111-ма спеціальностями та навчальними дисциплінами (у 2017 році – 108).

На базі СумДУ у 2017 /2018 н. р. проведено чотири олімпіади другого етапу: олімпіада зі спеціальності «Гідравлічні та пневматичні машини» (кафедра прикладної гідроаеромеханіки); олімпіада зі спеціальності «Електроніка» (кафедра електроніки, загальної та прикладної фізики та кафедра електроніки та комп'ютерної техніки); олімпіада з дисципліни «Математика» (кафедра математичного аналізу і методів оптимізації); олімпіада з дисципліни «Соціальна медицина та організація охорони здоров'я» (кафедра громадського здоров'я).

За загальною кількістю призових місць Сумський державний університет посів друге місце серед класичних вищих навчальних закладів України. Студенти СумДУ отримали максимальний результат за всі роки – 48 призових місць.

Рисунок 6.1 – Динаміка результатів участі університету у Всеукраїнських студентських олімпіадах

РОЗДІЛ 7

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ІНТЕГРАЦІЙНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ІЗ ЗОВНІШНІМИ СТЕЙКХОЛДЕРАМИ ТА ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ВИПУСКНИКІВ

7.1. Організація співпраці з роботодавцями щодо проходження практики та працевлаштування здобувачів вищої освіти та випускників

Відділ практики та інтеграційних зв'язків із замовниками кадрів співпрацює з роботодавцями з питань практики, стажування та працевлаштування здобувачів вищої освіти та випускників. Більшість підприємств, установ та організацій є не лише замовниками кадрів, але й партнерами у формуванні освітніх програм та навчальних планів для підготовки компетентних фахівців.

У 2018 році відділ практики та інтеграційних зв'язків із замовниками кадрів в частині своїх функціональних обов'язків зосередив свою діяльність на наступних напрямках роботи:

- розширення співпраці з підприємствами, установами та організаціями щодо організації та реалізації практико-орієнтованої підготовки здобувачів вищої освіти (залучення фахівців-практиків до освітнього процесу, проведення практичних занять в т.ч. на базах філій кафедр на підприємствах), проходження організаційно-виробничих та управлінських практик, стажування, а також пошук вакансій та працевлаштування здобувачів вищої освіти та випускників;

- співпраця з випусковими кафедрами щодо забезпечення виконання ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти в частині залучення провідних фахівців-практиків до освітнього процесу тощо;

- організація та координація спільних дій з інститутами, факультетами з метою інформування здобувачів вищої освіти та випускників щодо можливостей тимчасового та постійного працевлаштування за фахом, наявності вакансій, що надаються відділу підприємствами;

- сприяння, супроводження та надання організаційно-правової допомоги випускникам у працевлаштуванні та їх адаптації на першому робочому місці;

- організаційний супровід надання фінансової допомоги випускникам, зокрема, при направленні у сільську місцевість випускників медичного профілю.

Робота щодо тимчасового та постійного працевлаштування проводиться відділом постійно, незважаючи на законодавчо-нормативні документи щодо ліквідації обов'язкового відпрацювання випускників, які навчалися за державним замовленням.

У 2018 році СумДУ продовжує співпрацювати з компаніями, що входять до рейтингу «FORBES 2000».

Зокрема, продовжено співпрацю з німецькою компанією **SAP «Systems, Applications and Products in Data Processing»**, що є одним із лідерів цифрової трансформації та впровадження технологій 4-ї промислової революції в усьому світі та **займає 181 позицію у рейтингу «FORBES 2000»**. У 2018 році 11 викладачів СумДУ отримали сертифікати SAPbusiness one, а також досягнуто домовленості щодо стажувань здобувачів вищої освіти та викладачів у наступному році.

Пролонговано співпрацю з міжнародною компанією JABIL (*Jabil Circuit*, США – 1614 позиція у рейтингу «FORBES 2000»). В рамках співробітництва здобувачі вищої освіти та викладачі ННІ ФЕМ та ТеСЕТ вже двічі мали змогу ознайомитися з виробництвом (м. Ужгород) під час проведення Дня відкритих дверей, а здобувач вищої освіти ННІ ФЕМ (опп «Управління проектами») після проходження стажування був працевлаштований.

Продовжено започатковану у 2017 році співпрацю із Чеською машинобудівною компанією Skoda transportation, вже другий рік поспіль здобувачі вищої освіти факультету ЕлІТ мають змогу проходити практику в компанії, а також з підприємством AIUT Sp.z.o.o (м.

Глівіце, Польща). У 2018 році 11 здобувачів вищої освіти пройшли стажування за 4 заїзди, кожен по 3 місяці, з яких:

- 9 отримали сертифікати на працевлаштування на AIUT Sp.z.o.o;
- 2 випускники магістратури працевлаштовані на AIUT Sp.z.o.o.

Продовжується робота з ІТ-компаніями Netcracker, PortaOne, MindK, АМС Bridge, в яких працюють 95 % випускників СумДУ, з них 80 % випускників факультету ЕЛІТ.

У 2018 році було укладено угоду про співпрацю між СумДУ та ПАТ «Технологія», та було підписано перші в університеті трьохсторонні договори для впровадження елементів дуальної освіти між ПАТ «Технологія» – СумДУ – 5 здобувачами вищої освіти кафедри економіки, підприємництва та бізнес-адміністрування.

Одним з елементів поглиблення співпраці із роботодавцями є взаємодія з філіями кафедр на підприємствах.

Узагальнення інформації щодо роботи випускових кафедр, які активно співпрацюють з філіями кафедр на підприємствах, наведено в таблиці 8.1.

Таблиця 8.1 – Інформація щодо роботи функціонуючих філій кафедр на підприємствах

Кафедра	Показники				
	Кількість філій	Навчальний процес на підприємстві	Організація практики на філії кафедри	Залучення фахівців до дипломного проектування	Захист кваліфікаційних робіт на підприємстві
Факультет ТеСЕТ					
ПГМ	3	ні	так	так	ні
ЗМ і ДМ	1	ні	так	так	ні
ТТФ	1	так	так	так	ні
ТМВІ	1	так	так	так	так
ПМ і ТКМ	2	так	так	так	ні
ПЕ	3	ні	так	так	ні
ПОХНВ	1	так	так	так	так
Факультет ЕЛІТ					
ПФ	1	ні	так	ні	ні
ЕКТ	2	так	так	ні	ні
НЕ	1	ні	так	так	ні
КН	4	так	так	ні	ні
Електроенергетики	2	так	так	так	так
Навчальні центри ІТ-компаній	4	так	так	так	ні
ННІ ФЕМ					
Маркетингу та УІД	1	ні	ні	так	ні
Управління	2	ні	так	так	ні
Факультет ІФСК					
ЖФ	2	так	так	так	ні
ННІ Права					
КПДС	1	ні	так	так	ні
АГПЕБ	1	ні	так	так	ні
Медичний інститут					
МІ (клінічні бази)	31	так	так	так	практико-орієнтований держав. іспит

Слід зазначити, що ряд випускових кафедр не мають своїх філій, а для забезпечення практико-орієнтованої підготовки здобувачів вищої освіти використовують спеціалізовані навчальні центри та медичні бази.

З метою підготовки здобувачів вищої освіти та випускників університету до майбутнього професії, зростання можливостей їх працевлаштування з врахуванням вимог ринку праці та конкретних роботодавців щодо загальних та професійних компетентностей проведено ряд заходів. Зокрема:

- для здобувачів вищої освіти ННІ ФЕМ роботодавцями було проведено зустрічі з представниками міжнародної аудиторської компанії Грант Торнтон Україна, співбесіду із заступником директора з персоналу компанії (щодо питань стажування та працевлаштування); презентацію вакансій ПАТ «Технологія», ТОВ «Гуалапак Україна», ТОВ «Гуала Кложерс Україна», Райффайзен Банк Аваль;

- ННІ БТ «УАБС» спільно з Обласною службою зайнятості започатковано інформаційний проект «Живи та працюй в Україні» з метою інформування здобувачів вищої освіти про можливості працевлаштування в Україні, вимоги ринку праці тощо; проведено ряд тренінгів зі складання резюме, мотиваційних листів та підготовки до співбесід із роботодавцем: Дмитрієвим Є.Є. Custom PC Software (CPCS) та Аароном Кеннет;

- факультетом ЕлІТ запроваджено ярмарку вакансій «День кар'єри в ІТ», за участі 8 компаній-роботодавців. Захід відвідало більше 700 здобувачів вищої освіти СумДУ.

- через навчальні центри ІТ компаній NetTracker, PortaOne та MindKey у 2018 році пройшли підготовку більше 330 здобувачів вищої освіти та 6 співробітників факультету. За результатами чого більше 60 слухачів курсів запрошені на роботу або продовжують практику в компанії;

- налагоджено співпрацю між факультетом ЕлІТ та КЗ СОР «Сумський обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф», організовано практику для 12 здобувачів вищої освіти, 5 із яких працевлаштовані інженерно-системними адміністраторами центру.

- у 2018 р. було укладено Меморандуми про взаємодію та співробітництво (в тому числі з практико-орієнтованої підготовки здобувачів вищої освіти) між ННІ права та Сумським науково-дослідним експертно-криміналістичним центром МВС України та Сумським окружним адміністративним судом; укладено договір з Головнім управлінням Національної поліції в Сумській області про проходження практики здобувачами вищої освіти.

- факультетом ТеСЕТ було налагоджено зв'язки з підприємствами ТОВ «Екосистема», ТОВ «Екостандарт» та Регіональним офісом водних ресурсів в Сумській області щодо проходження практики та подальшого працевлаштування здобувачів вищої освіти відповідних спеціальностей.

- продовжено педагогічний експеримент факультету ІФСК щодо поглибленої практичної підготовки здобувачів вищої освіти спеціальностей «Соціальна робота» та «Психологія».

Медичним інститутом була налагоджена співпраця з відповідними відділами МОЗ України та УОЗ Сумської області щодо порядку працевлаштування випускників, що навчаються за держзамовленням. У 2018 р. було укладено 9 договорів з медичними закладами.

З метою сприяння працевлаштуванню та адаптації випускників Медичного інституту у 2018 році відділом проведена робота щодо формування та подання необхідних документів до МОЗ та МОН України для виплати одноразової адресної грошової допомоги 15 випускникам. У 2017 р. таку допомогу отримали 16 (це найбільші показники по Україні).

Результативні дані щодо працевлаштування випускників СумДУ станом на 27.12.2018 р. наведені в таблиці 8.2.

При аналізі наведених даних слід звернути увагу на фрагментарність характеру аналітичних даних, зумовлену збільшенням тенденції до відмови випускників у наданні інформації про місце роботи. Це спричинено, зокрема, нормами чинного законодавства (Закон України «Про персональні дані») та змінами до нього (Закон України «Про внесення змін до закону України «Про вищу освіту» щодо працевлаштування випускників»), а також відсутністю інформації про випускників, що виїхали за кордон.

Наявні дані свідчать про недостатній рівень працевлаштування випускників університету, обумовленого як об'єктивними факторами (погіршення економічної ситуації, тенденції розвитку ринку праці в країні та у Сумському регіоні, невідповідність між попитом та пропозицією на ринку праці), так і недостатньою поінформованістю про можливості

працевлаштування випускників, відсутністю у них досвіду роботи. Зважаючи на вище зазначене, необхідним є більш тісна співпраця випускових кафедр з відділом в частині сприяння працевлаштуванню здобувачів вищої освіти та випускників за фахом відповідно до напрямку їх підготовки.

Таблиця 8.2 – Інформація щодо працевлаштування випускників

Інститут (факультет)	Всього випускників					Наявна інформація щодо працевлаштування, %									
						Державне замовлення					Контракт				
	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018
TeCET	178	164	26	108	298	45	58	49	39	94	20	25	33	29	6
ЕлГТ	232	221	24	137	351	84	62	83	74	86	51	42	54	49	63
ІФСК	96	97	39	48	92	34	40	52	59	60	24	25	36	47	49
ННІ ФЕМ	181	140	40	130	289	70	72	85	80	67	37	43	42	41	44
ННІ Права	130	60	80	130	293	60	64	61	55	65	40	43	41	40	45
МІ	112	138	160	162	268	100	100	100	80	85	94	93	89	88	87
ННІ БТ «УАБС»	217	19	165	104	253	100	-	86	95	64	12	13	74	78	72
Всього по інститутам (факультетам)	1146	839	534	819	1844	70	57	74	69	74	40	41	53	53	52

Примітка: * – в тому числі перший випуск спеціальності «Стоматологія» (59 осіб)

8.2. Працевлаштування здобувачів вищої освіти на тимчасовій основі, проходження практики та стажувань, у тому числі за кордоном

Відділ практики та інтеграційних зв'язків із замовниками кадрів в частині організації, обліку та контролю за проходженням усіх видів практик здобувачами вищої освіти університету здійснював наступні заходи:

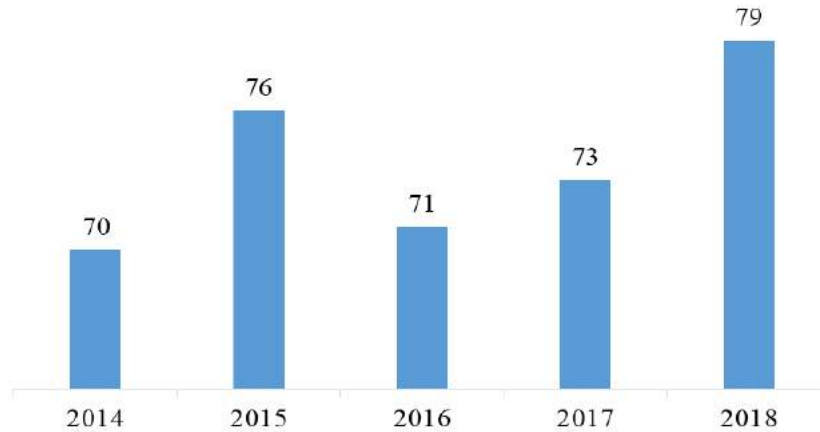
- організація та сприяння працевлаштуванню здобувачів вищої освіти на тимчасовій основі та проходження стажувань як на українських підприємствах, так і за кордоном;
- підготовка наказів щодо проходження здобувачами вищої освіти університету усіх видів практик у відповідності до графіку навчального процесу;
- збір та узагальнення інформації випускових кафедр щодо майбутніх місць проходження практики;
- погодження з базами практик кількості місць для проходження практики;
- укладання договорів на проходження практики з підприємствами та установами міста і області;
- організація поточного контролю за проходженням здобувачами вищої освіти практики.

Здобувачі вищої освіти під час навчання мають змогу працевлаштовуватися на тимчасову роботу через оформлення індивідуального графіка, що дозволяє гнучко поєднувати навчання з роботою.

Також здобувачам вищої освіти надається можливість працевлаштування під час навчання в структурних підрозділах університету. Окрім того, університет сприяв участі здобувачів вищої освіти у програмах стажування та практики за кордоном. Програми були реалізовані у рамках двосторонніх угод між СумДУ і Банківським університетом «Висока Школа» м. Прага (Чехія), Університетом Савой Монблан (Франція), у рамках грантової програми ЄС Еразмус+, стипендіальної програми Німецької служби академічних обмінів DAAD, програм тимчасового працевлаштування та ін. Крім того 9 студентів із 79 проходили практику в рамках відповідного договору про співпрацю між СумДУ і компанією AIUT Sp.z.o.o.; 1 студент взяв участь в рамках стипендіальної програми стажування «Internship

Programme of German Business for Ukraine» (Німеччина), 1 студент проходив стажування з власної ініціативи в компанії ВЕР NZ AUST CORP (Філіппіни). Але, недосконалість державних нормативних документів, які регулюють порядок реалізації права на академічну мобільність, не дали змоги оформити участь студентів у вищезазначених програмах відповідними внутрішніми документами.

На рисунку 8.1 представлена інформація про здобувачів вищої освіти, які брали участь у програмах стажування та практики за кордоном (без урахування програм мобільності).

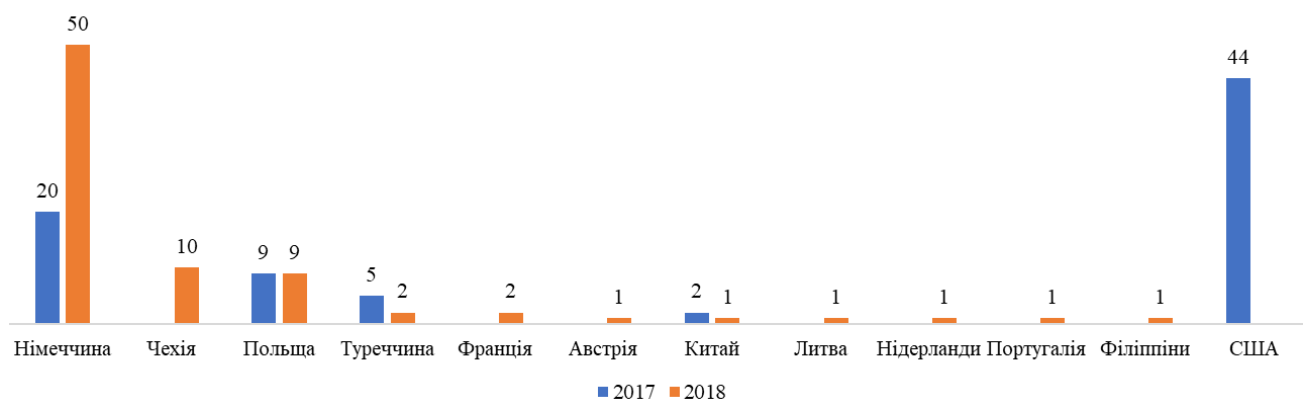

Рисунок 8.1 – Кількість здобувачів вищої освіти, що проходили практику та стажування за кордоном

Кількість учасників свідчить про позитивну динаміку залучення здобувачів вищої освіти до цієї форми практичної підготовки.

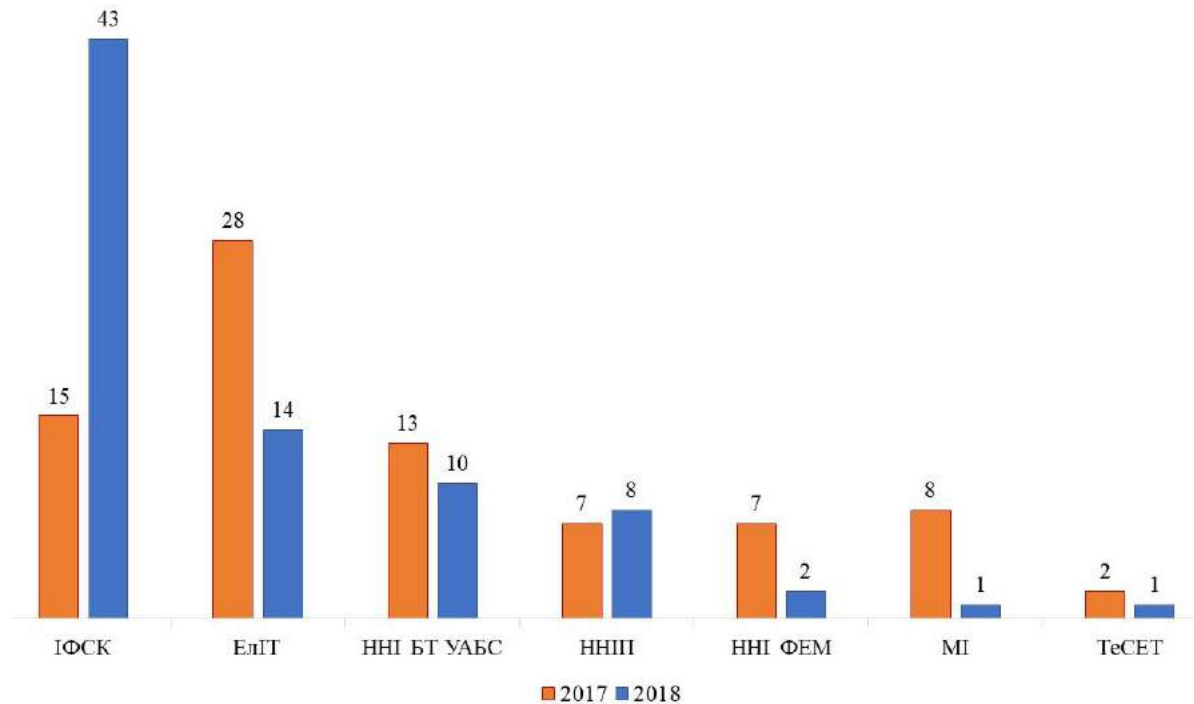
Географічний розподіл програм стажування та практики 79 здобувачів вищої освіти зазначено на рисунку 8.2.

Представлені чисельні показники кількості здобувачів вищої освіти, що проходили практику та стажування в кожній із вказаних країн свідчать про достатню географічну диверсифікацію з переважанням країн з високим рівнем розвитку економіки та технологій. При цьому спостерігається позитивна тенденція збільшення географічного розподілу, зокрема, якщо у 2017 році було 5 країн, де студенти проходили практику та стажування (США, Німеччина, Польща, Туреччина, Китай), то у звітному 2018 році таких країн вже 11.

Рисунок 8.2 – Географічний розподіл програм стажування та практики у 2017-2018 роках

Кількість здобувачів вищої освіти в розрізі інститутів та факультетів, які брали участь у міжнародних програмах стажування та проходження практики у 2017-2018 роках, представлена на рисунку 8.3.

Рисунок 8.3 – Кількість здобувачів вищої освіти, які брали участь у міжнародних програмах стажування та проходження практики, у розрізі інститутів та факультетів у 2017-2018 роках

8.3. Формування баз даних стейкхолдерів та їх залучення до розробки, моніторингу освітніх програм та опитувань щодо якості освітніх послуг

У частині організації співпраці з зовнішніми стейкхолдерами (роботодавцями і випускниками) відділ практики та інтеграційних зв'язків із замовниками кадрів проводив постійну роботу щодо:

- налагодження системи зворотного зв'язку шляхом розробки відповідної архітектури, елементів, алгоритмів та механізмів створення та наповнення баз даних випускників за спеціальностями та їх постійної актуалізації;
- координації спільних дій з інститутами, факультетами та відповідними структурними підрозділами університету в частині створення та ефективного використання актуальних баз даних зовнішніх стейкхолдерів із урахуванням необхідності забезпечення успішної участі університету у академічних рейтингах;
- координації роботи Експертних рад роботодавців.

У 2018 р. був створений програмний продукт База даних стейкхолдерів СумДУ, що має консолідувати наявну інформацію про іноземних та вітчизняних роботодавців відділу практики та інтеграційних зв'язків із замовниками кадрів, випускових кафедр та структурних підрозділів університету з метою ефективної співпраці з роботодавцями.

В частині координації роботи Експертних рад роботодавців реалізовано низку заходів щодо їх залучення до обговорення змістовної складової освітніх програм. Зокрема, відповідно до наказу ректора від 3.11.2015 № 0966-І «Про створення Експертних рад роботодавців (ЕРР)» у 2018 році було оновлено склад Експертних рад у відповідності до затверджених стандартів вищої освіти по окремим спеціальностям.

Спостерігається позитивна динаміка залучення зовнішніх стейкхолдерів (роботодавців та випускників) до навчального процесу, в тому числі до рецензування кваліфікаційних робіт, а також роботи у складі екзаменаційних комісій з атестації здобувачів вищої освіти. В той же час існує не систематичне а, інколи, формальний підхід до організації роботи Експертних рад роботодавців в частині виконання їх функцій.

8.4. Організація дипломного проектування з орієнтацією на замовників кадрів

Дипломне проектування є завершальним етапом навчання, що передбачає систематизацію, розширення теоретичних знань та практичних навичок зі спеціальності та застосування їх при вирішенні конкретних наукових, технічних, економічних, виробничих та інших завдань, а також розвиток навичок самостійної роботи та оволодіння методикою дослідження та експерименту, пов'язаних з темою проекту.

Відділ практики та інтеграційних зв'язків із замовниками кадрів погоджує накази щодо закріплення керівників та затвердження тем кваліфікаційних (дипломних) робіт та збирає й узагальнює інформацію випускових кафедр щодо результатів роботи екзаменаційних комісій.

Кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти повинні мати практичне значення. Підтвердженням їх практичної цінності є їх виконання на замовлення підприємств, організацій або університету. Також однією з ознак фаховості на сучасному ринку праці є рівень іншомовної підготовки, що може бути підтверджений захистом кваліфікаційних робіт іноземними мовами.

Узагальнена інформація щодо якісних характеристик дипломного проектування в розрізі інститутів (факультетів) станом на 25.12.2018 р. представлено в таблиці 8.3.

Таблиця 8.3 – Якісні характеристики дипломного проектування в університеті

Факультет	Проекти, виконані за замовлення підприємства				Проекти, що захищено на підприємстві				Проекти, що захищено іноземною мовою			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
ІФСК	0	0	0	0	0	0	0	0	17	23	0	0
ННІ ФЕМ	13	0	64	30	0	2	0	0	14	2	48	30
ТеСЕТ	86	11	51	40	1	0	4	12	10	0	4	3
ЕлІТ	38	13	74	26	0	0	0	18	17	0	17	7
ННІ права	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2	1
ННІ БТ «УАБС»	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
ЦЗДВН	188	187	189	43	77	29	11	29	2	2	11	0
Всього	325	211	378	139	88	31	15	59	62	27	80	43

Аналіз результатів захисту кваліфікаційних робіт магістрів у 2018 році (якщо спеціальність не акредитована за освітнім ступенем «магістр», в якості результатів розглядалися результати захисту випускників за ОКР «спеціаліст») за показником «виконання кваліфікаційних робіт на замовлення підприємства» свідчить про його недостатній рівень.

Також потребує активізації робота інститутів та факультетів, в частині організації захисту кваліфікаційних робіт на підприємствах, що підтверджується фактичними даними за 2018 рік. В поточному році ЦЗДВН, ТеСЕТ та ЕлІТ мають позитивну динаміку за цим напрямом.

Недостатніми є показники підготовки та захисту кваліфікаційних робіт іноземними мовами.

У відповідності до вимог «Методичних вказівок щодо розроблення стандартів вищої освіти» (наказ МОН України від 01.06.2017 р. № 600) щодо оприлюднення кваліфікаційних робіт, у 2018 році розпочато роботу з їх розміщення у внутрішньому репозитарії СумДУ (eSSUIR).

Інформація щодо стану розміщення кваліфікаційних робіт випускників 2017/18 н.р. наведена в таблиці 8.4.

Таблиця 8.4 – Інформація щодо стану розміщення кваліфікаційних робіт випускників 2017/18 н.р. у репозитарії університету

Інститут (факультет)	ОС «бакалавр»				ОС «магістр»			
	Заг. к-сть кваліф. робіт	Розміщено			Заг. к-сть кваліф. робіт	Розміщено		
		в архіві	в т.ч. у відкрит. доступі	% наповнення репозитарію		в архіві	в т.ч. у відкрит. доступі	% наповнення репозитарію
ІФСК	183	183	7	100	9	9	0	100
ТеСЕТ	298	298	1	100	4	4	0	100
ЕлІТ	407	407	15	100	-	-	-	-
ННІ ФЕМ	248	224	2	90,3*	95	86	0	90,5*
ННІ права	-	-	-	-	51	51	1	100
Медичний інститут	20	20	0	100	9	9	9	100
Шосткинський інститут	73	73	0	100	-	-	-	-
Конотопський інститут	136	136	0	100	-	-	-	-
Всього	1365	1341	25	98,2	168	159	10	94,6

Примітка: * – з урахуванням 0% наповнення кваліфікаційними роботами репозитарію кафедрою маркетингу та УІД

Представлені в таблиці 8.4 дані свідчать про високий рівень наповнення внутрішнього репозитарію СумДУ та недостатню кількість кваліфікаційних робіт, що знаходяться у відкритому доступі. Оприлюднення кваліфікаційних робіт випускників сприяє підвищенню якості їх виконання. У 2019 році планується продовжити роботу з наповнення репозитарію університету.

РОЗДІЛ 8

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ВИДАВНИЦТВА СУМДУ

Усього видано у 2018 році «Видавництвом СумДУ» 231 найменування, з яких 170 – друкованих видань, 61 – електронне видання (1 268 ум. друк. арк.) (у 2017 р. – 205 найменувань, з яких 166 – друкованих видань, 39 – електронних видань (1 253 ум. друк. арк.)), наукової та навчально-методичної літератури, зокрема:

- 1) монографій – 12 (65 – в інших видавництвах);
- 2) підручників – 2 (55 ум. друк. арк.) (7 – в інших видавництвах (249 ум. друк. арк.));
- 3) навчальних посібників – 30 (з яких 24 – друкованих видань, 6 – електронних видань) (390 ум. друк. арк.) (10 – в інших видавництвах (115 ум. друк. арк.));
- 4) конспектів лекцій – 23 (2017 р. – 16);
- 5) методичних вказівок – 164 (2017 р. – 111), зокрема:
  - для практичних, лабораторних робіт 96 (2017 р. – 45);
  - для самостійних, індивідуальних робіт 61 (2017 р. – 45)
  - для курсового, дипломного проектування 7 (2017 р. – 5).

Українською мовою видано 218 найменувань (94 %) навчально-методичної літератури.

Таблиця 8.1 – Видано найменувань навчально-методичної та наукової літератури

Найменування видання	Видавництво СумДУ/в інших видавництвах
Підручники	2/7
Навчальні посібники	30/10
Монографії	12/65
Конспекти лекцій та методичні вказівки	187
Програми та тези наукових конференцій	20
Науковий журнал «Маркетинг та менеджмент інновацій»	1
Науковий журнал інженерних наук	3
Науковий журнал «Філологічні трактати»	4
Науковий журнал «Нано- та електронної фізики»	7
Науковий журнал клінічних та експериментальних медичних досліджень	6
Сумський історико-архівний журнал	2
Науковий журнал «Сумська старовина»	2
Науковий журнал «Світогляд, філософія, релігія»	1
Науковий журнал «Образ»	1
Науковий журнал «BEL»	3
Науковий журнал «FMIR»	4
Науковий журнал «SEC»	4
Інші матеріали	659

Дані, наведені на рисунку 8.1, свідчать про те, що загальний показник видань в університеті у 2018 році порівняно з 2017 роком збільшився на 14 %, зокрема, монографій – на 24 %, також зросла кількість підручників, навчальних посібників та монографій мовами міжнародного спілкування на 63 %. Але спостерігається тенденція щодо зменшення видання підручників на 44 %, навчальних посібників – на 46 %.

Рисунок 8.1 – Видано підручників, навчальних посібників та монографій

Примітка: *—Показники діяльності кафедр у складі УАБС

Друкарнею університету виконано 1 190 замовлень (2017 р. – 956; 2016 р. – 1 017; 2015 р. – 1 215). Виготовлено 5 898 шт. твердих переплетень для індивідуальних навчальних планів, свідоцтв, посвідчень, вітальних папок, кандидатських та докторських робіт; 152 кольорові обкладинки для навчальних посібників у твердому переплетенні і 4 375 – у м'якій палітурці та 655 картонних переплетень для бухгалтерії та служб і відділів університету. Виготовлено та надруковано на повнокольорових машинах 61 147 різноманітних запрошень, кольорових буклетів та дипломів, грамот, афіш, листівок і візитних карток та ін.